

Bólyi Óvoda és Bölcsőde

Pedagógiai Programja

**„A GYERMEK FEJLŐDÉSE SZEMPONTJÁBÓL DÖNTŐ
FONTOSSÁGÚ, HOGY ÉREZZE NEMCSAK SZERETIK,
HANEM OLYANNAK SZERETIK AMILYEN”**

DR HERMANN ALICE

Tartalom

1. Bevezető.....	2
1.1 Helyzetkép.....	3
1.2 Alapelveink.....	5
1.2.1. Gyermekképünk.....	6
1.2.2. Óvodakép.....	6
1.2.3. Pedagógusképünk.....	8
1.3. Az óvodai programunk erőforrásai.....	9
1.3.1. Az óvodai intézményi társulás személyi feltételei.....	9
1.3.2. Az óvodák tárgyi feltételei.....	12
2. Az óvodák eszközrendszere.....	13
2.1. A játéktevékenység eszközrendszere.....	13
2.2. Az óvodai tanulás eszközei.....	14
2.3. Mese és szakkönyv ellátottság.....	14
2.4. Mozgásfejlesztés.....	14
2.5. Anyanyelvi és nyelvi fejlesztés eszközei.....	14
2.6. Természet, társadalom, ember.....	15
2.7. Zenei eszközellátottság- hangszerkészlet.....	15
3. Kapcsolatrendszer.....	15
3.1. Család-óvoda.....	15
3.2. Iskola-óvoda.....	16
3.3. Óvodák és a települések intézményei.....	16
4. Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere.....	17
4.1. Pedagógiai célunk.....	17
4.2. Óvodai nevelésünk általános feladatai.....	18
4.3. Az egészséges életmód alakítása, a szociálisan hátrányban élők gondozása.....	18
4.4. Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés.....	23
4.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés, a szociálisan és halmozottan hátrányban.....	29
4.6. A tevékenységek időkeretei: napirend és a heti rend.....	33
4.7. Programunk rendszerábrája.....	37
4.8. Az óvodába lépés feltétele, beszoktatás rendszere.....	38
4.9. Az iskolai életmódra való alkalmasság.....	38
5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....	39
5.1. Játék.....	40
5.2. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	47
5.3. Verselés, mesélés.....	50
5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	53
5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	57
5.6. Mozgás.....	61
5.6.1. Mozgásfejlesztés keretei.....	63
5.7. A külső világ tevékeny megismerése, benne matematikai tapasztalatok.....	64
5.8. Munkajellegű tevékenységek.....	69
6. Ünnepeink, hagyományaink.....	72
7. A kisebbségi óvodai nevelés célja.....	76
7.1. A kisebbségi nevelés feladatai.....	76
7.2. Ziele der Minderheitenerziehung im Kindergarten.....	77
8. Sajátos nevelési igényű gyereke integrált nevelése.....	81
8.1. Az integráció célja.....	82
8.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének elvei.....	82

8.3. Az alapító okiratunk alapján:.....	83
8.4. Személyi feltételek.....	84
8.5. Tárgyi feltételek.....	84
8.6. A sikeres integrációt segítik.....	84
8.7. Integrációs lehetőségek a csoporton belül.....	85
8.8. Integrációs lehetőségek a csoporton kívül.....	85
8.9. Partnerek.....	85
8.10. Az óvodai integrációhoz ajánlott eszközök.....	86
9. Komplex állapotfelmérés,	87
9.1. Óvoda-iskola átmenet támogatása.....	87
10. Óvodánk kapcsolatrendszere.....	88
10.1. Közvetlen partnereink.....	88
10.2. Óvodánk közvetett partnerei	93
11. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások.....	96
11.1. Gyermekvédelem az óvodában.....	96
11.2. Szempontsor a gyermekvédelmi helyzet évenkénti felméréséhez.....	97
11.3. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai.....	98
11.4. Az óvónők általános gyermekvédelmi feladatai.....	99
11.5. A gyermekvédelmi felelős feladata.....	100
12. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere.....	101
12.1. Óvodánk írásos dokumentumai.....	101
12.2. A pedagógiai munka ellenőrzése, mérése, értékelése.....	101
13. Az óvoda dolgozóinak továbbképzési programja.....	102
14. Az érdekegyeztetés, érdekvédelem fórumai.....	103
15. Érvényességi rendelkezések.....	104
16. Legitimációs záradék.....	104

1. BEVEZETŐ

2015. szeptember 1-én a Bólyi Német Önkormányzat a Bólyi Óvoda és Bölcsődét nemzetiségi fenntartásba vette át. Működési területe, Bóly.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a Nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés irányelve, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve pontosan meghatározzák az óvodák funkcióját, alaptevékenységeit.

Az óvodai nevelés értékeit tisztelve és ápolva, nem kerülhető el a fejlődés, a megújulás. A sokféle értéket toleráló szemlélettel ma már természetes, hogy ugyanazt a célt más úton is el lehet érni. Ezek az utak egymásnak nem mondanak ellent, mert vannak közös gyökereik. Egyetlen óvodai program sem hagyhatja figyelmen kívül az óvodai nevelés országos alapprogramját, amely tartalmazza azokat a rendező elveket, amelyek alapján létrejönnek az azonosságok, míg a másik oldalon kialakul a sokszínűség sokféleség. Szerepet játszik a korszerűsödési pedagógiai törekvés. Nevelőmunkánkban kezdettől fogva jelentős szerepet játszik a helyi hagyományokra való támaszkodás.

A nyelvi nevelés feladatai a gyermekek érdeklődésének felkeltésével a még élő szokások és hagyományok iránt, az identitástudat erősítésére szolgálnak.

Óvodai nevelésünk minden gyermek számára esélyegyenlőséget biztosít a sikeres iskolakezdéshez.

1.1. Helyzetkép

Bóly város bemutatása

Bóly város Dél-Baranyában, Pécs és Mohács városa között fekszik.

Bóly város lakossága 2012-ben 3995 fő. Nemzetiségi összetétele becült adatok alapján 40% német ajkú, 60 % magyar ajkú.

Az első írásos emlék Bólyról egy 1093-ból, Szent László király uralkodása idejéből származó birtokadományozó oklevél, amely Bolok néven, egyházi birtokként tesz említést a településről.

A középkorú falu fejlődését megtörte a történelmünket másfél évszázadra meghatározó, 1526-os mohácsi csata, mely Bólytól tíz kilométerre zajlott. 1686-ban a II. Mohácsi-csatával kiűzték a törököket e területről. A török elleni kimagasló katonai sikereiért 1703-ban Batthyány Ádám horvát bán kapta meg ezt a birtokot, amelynek Bóly lett a központja. 1730-tól kezdődött meg a németek betelepülése, és lakosság számának növekedésével párhuzamosan a település intenzív fejlődése. A XVIII. század végéig a

lakosság száz százalékgig német származású volt, a település neve Németbóly. Batthyány Julianna grófnő és Montenuovo Vilmos herceg házassága rendkívül fontos Bóly története szempontjából, hiszen többek között nekik köszönhetjük az óvodát, iskolát, amelyet évtizedekig ők tartottak fenn. A fejlődésre és minden újra fogékony Batthyány-Montenuovo család önzetlenül segítette Bóly fejlődését.

A II. világháború után teljesen átrendeződött a település lakosságszerkezete. A németek kollektív büntetésével, és Németországba való kitelepítésével 670 személy került vagonokba, 20 kg-os csomagokkal. A kitelepítettek helyére Bihar megyéből telepedett be 27 család, majd az 1947 őszen kezdődött betelepítéssel Felvidékről, Érsekújvár környékéről, főleg Negyedről, ahonnan 104 felvidéki családot helyeztek el Bólyban. A ki- és betelepítésekkel átformálódott a település nemzetiségi, gazdasági és vallási arculata. A település neve 1950-től Bóly.

A Nagyközséget 1997. július 1-jétől a térségben betöltött gazdasági, kulturális, oktatási és egyéb szerepéért, valamint az infrastruktúra fejlesztés terén elért eredményeiért várossá nyilvánították.

A város történelme folyamán mindig meghatározó gazdasági, kulturális, oktatási szerepet töltött be a térségben. Bóly a közvetlen vonzáskörzetébe tartozó 16 településnek, kb. 12 000 fő lakosú járás központja. Mikrotérségi szerepéből adódóan oktatási, kulturális, szociális és egészségügyi, közigazgatási szempontokból szerteágazó tevékenységet folytat. A település 2013. január 1. napjától járási székhely lett.

Demográfiai helyzet

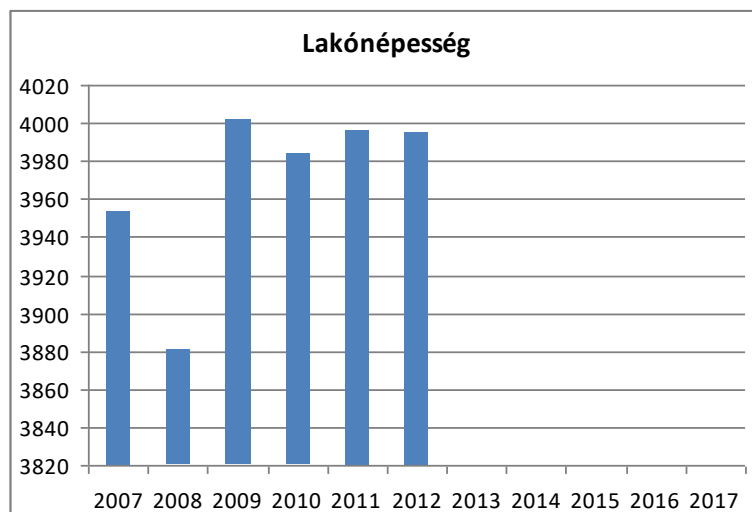
A népmozgalmi adatok alapján Magyarországra vonatkozóan megállapítást nyert, hogy elindult egy elöregedési folyamat. A születésszám folyamatos csökkenése, illetve stagnálása, a születéskor várható átlagos élettartam javulása, a mortalitási adatok kedvezőtlen alakulása- mely elsősorban a 40-50 év között férfiakat érinti-, mind közrejátszanak a demográfiai helyzet romlásában.

A település demográfiai jellemzői:

Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	3954	
2008	3881	98%
2009	4002	103%
2010	3984	100%
2011	3996	100%
2012	3995	100%

Forrás: KSH, TeIR

Forrás: TeIR, KSH

Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	24	61	-37
2009	30	45	-15
2010	35	46	-11
2011	32	57	-25

Forrás: TeIR, KSH

Mint azt a fenti táblák is igazolják, a Magyarországon jellemző népességcsökkenő tendencia Bóly városában nem érvényesül. A város lakosságmegtartó erejének köszönhetően az elmúlt három évben a lakosságszám nem változott relevánsan, még annak ellenére sem, hogy a születések száma rendre elmaradt a halálozásokétól. A kedvező irányú alakulásához hozzájárul a pozitív vándorlási különbözet is. A környező

csökkenő lakosságszámú településekről történő beköltözések miatt a szomszédos községekben jelentkezik a kisebb-nagyobb lakosságcsökkenés.

Belföldi vándorlás

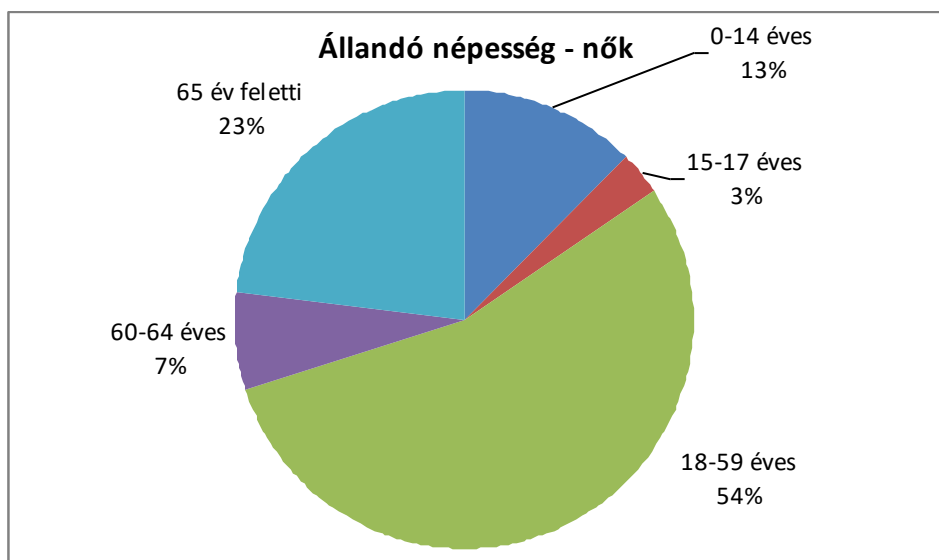
	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	72	42	30
2009	73	81	-8
2010	76	62	14
2011	95	56	39

Forrás: TeIR, KSH

Állandó népesség megoszlása kor és nem szerint 2011.12.31. állapot szerint

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	2011	1884	3895	52%	48%
0-2 évesek			102		
0-14 éves	232	230	462	50%	50%
15-17 éves	54	48	102	53%	47%
18-59 éves	1012	1195	2207	46%	54%
60-64 éves	129	127	256	50%	50%
65 év feletti	425	254	679	63%	37%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Forrás: TeIR, KSH

A korosztályi megoszlást tekintve szembetűnő, hogy igen magas az aktív korú korosztály aránya az összlakosságon belül. A 14 év alatti lakosság számának alakulását összevetve a 65 év feletti lakosságával, megfigyelhető az a jelenség, hogy közel egyenlő mértékben csökken az összlétszámuk a településen.

Oktatás:

Az önkormányzat bölcsődét és kétnyelvű óvodát működtet. Magas színvonalú német nemzetiségi oktatás mellett kétnyelvű magyar-német oktatás folyik az általános iskolában. Az iskola keretein belül működő alapfokú művészeti és zeneiskola a mikrotérség tanulóinak is biztosít képzési lehetőséget. A 2007-08-as tanévben integrált oktatási centrum keretében a mikrotérség 6 tagóvodája és 4 tagiskolája kapcsolódott az oktatási intézményekhez, mely szakszolgálati feladatokkal is bővült. 2012. december 31. napjáig fenntartóként, ezt követően működtetőként vállal feladatokat az önkormányzat az általános iskolai oktatásban.

A város vonzáskörzetébe tartozó 14 település közül csak itt található szakközépiskola és szakmunkásképző, mely a térség 400 tanulójának nyújt oktatási lehetőséget. A középfokú intézményhez 100 fős kollégium tartozik.

Kultúra:

A kulturális események színhelye az Erzsébet Vigadó, mely 250 fő befogadó képességű nagytermével, 125 fős mozijával, klub- és kiállító termeivel szolgálja Bóly és térsége lakosságát.

A Bóly szívében található, felújított Batthyány magtár ad helyet a Városi Könyvtárnak, a helytörténeti és néprajzi kiállításoknak. 2005-től a városközpont felújítása keretében a volt tisztartói lakban ifjúsági ház és házasságkötő terem is működik.

A Kulturális Egyesület tömöríti a településen működő kulturális szervezeteket, fűvészenekart, énekkarokat, csillagász szakkört, ifjúsági egyesületet stb.

Szabadidő és sport:

A bólyi Kastélyparkban kialakított 2 db futball-, 2 db kézilabda-, 3 db tenisz- és egy atlétikai pálya kiváló lehetőséget nyújt a Bólyi Sportegyesület tagjainak, az ifjúságnak, valamint a kikapcsolódásra vágyóknak. A feszített víztükrű medencével rendelkező strand, a település közelében lévő horgásztó, a kiépült kerékpárutak mind az aktív pihenésre biztosítanak lehetőséget. 2014. évtől a téli sportolási lehetőségek két darab fallabda pályával bővülnek.

Idegenforgalom és turizmus:

Az önkormányzat a Tourinform Iroda megnyitásával és működtetésével, civil szervezetek - Mohács Bóly Térségi Fehérborút Egyesület - alapításával, támogatásával segíti az idegenforgalom fellendülését. A Batthyány-Montenuovo uradalom műemlékeinek helyreállításával és kulturális nagyrendezvényeivel (Húsvét hétfői Emmausz, Csirkepaprikás-főző fesztivál, Batthyány-napok, Pünkösdi fesztivál) segíti a falusi turizmus és az idegenforgalom kibontakozását. A vendégek fogadásában nagy szerepet játszik a 384 pincéből álló bólyi pincefalu, az önkormányzat által kiépített kerékpárút hálózat Villány és Szajk irányába, és a 2007 novemberében átadott, a két borútát összekötő kerékpárút.

Környezetvédelem:

Az önkormányzat tagja a Mecsek Dráva Hulladékgazdálkodási Rendszernek, hulladékudvart biztosítva Bólyban. Gesztora és üzemeltetője a 14 településen működő szelektív hulladékgyűjtési rendszernek. Építője és üzemeltetője a hét szennyvíztelepet kiszolgáló, 24 települést érintő szennyvíziszap komposztáló. Jelenleg átadása folyik a Bóly beruházásában elkészült 62 település állati hulladékát gyűjtő- feldolgozó,- ártalmatlanító rendszer megvalósítása.

A bólyi szennyvíztelep fogadja Szajk és Babarc csatornázott szennyvizeit és várhatóan további öt település szennyvizeit fogja fogadni – Szederkény, Monyoród, Máriakéménd, Borjád, Pócsa- melynek pályázatát beadtuk.

2005. évben került átadásra a geotermikus közműrendszer I. üteme, majd 2009. évben II. és 2011. évben a II. üteme is. Ennek következtében az önkormányzati intézmények, számos vállalkozás irodaháza és a Bólyi Ipari Parkban több üzemcsarnok fűtési, használati melegvíz és technológiai hőellátását is megújuló energiával biztosítjuk. A rendszer egyrészt rendkívül gazdaságosan üzemeltethető, másrészt a felhasznált termálvíz maradéktalan visszajuttatásának következtében teljesen zöld energia.

2011. évtől előbb a tornaterem tetején egy 49,4 kWp, majd 2012-ben az asztalos műhely tetején egy 34 kWp teljesítményű kis naperőmű került telepítésre a villamos energia felhasználás megújuló energiával történő kiváltására. 2013. évtől további napelemek telepítésére van elképzelés az intézmények energia költségeinek csökkentése érdekében.

Infrastruktúra:

Az elmúlt évtizedben az önkormányzat teljes infrastruktúrát alakított ki – víz, szennyvíz, gáz, úthálózat, kerékpárút hálózat – a település belterületén. A 2007-ben befejezett minden ingatlant bekapcsoló optikai hálózaton triple play szolgáltatást nyújt.

Az önkormányzat folyamatosan fejleszti a településen található Bólyi Ipari Parkot területének bővítésével és szolgáltatások biztosításával. Az elmúlt években Szederkény és Villány települések felé kerékpárutak kerültek kiépítésre. Fontos, régóta várt eseménye volt a településnek a város közelében megépített M6-M60 autópályák átadása 2010. évben, melynek következtében a térség megközelítése zökkenő mentesebbé vált, és ezáltal a vállalkozók számára is vonzóbb lett.

Foglalkoztatottság:

Az önkormányzat komoly segítséget nyújtott a helyi vállalkozások beindulásához pl. az ingatlanok bérbeadásával, infrastruktúra kialakításával, stb. A település vállalkozásai a helybelieken kívül számos környékbeli családnak biztosítják a megélhetést. A 15 éves Ipari Parkban tevékenykedő 23 vállalkozás mintegy 744 főt foglalkoztat Bólyból és térségéből, nagyban segítve a munkanélküliséggel hátrányosan érintett kistérség foglalkoztatottságát.

Önkormányzat vállalkozásba átadott tevékenységei:

Az önkormányzat több szolgáltatás tulajdonosa, melyet vállalkozásoknak ad ki üzemeltetésre. Ilyenek a bólyi víz és szennyvízhálózat a tisztítóteleppel, a bólyi strand, a bólyi mozi, az Erzsébet Étterem, kábeltelevíziós és telefon szolgáltatások az FTTH hálózaton, stb.

1.2 Bólyi Óvoda

Bóly város óvodáskorú gyermekei ugyanabban a műemlék jellegű épületben örülnek és játszanak, amit 1882-ben Montenuovo Júlia hercegnő alapított, s amelyben annakidején a Pauli Szt. Vince irgalmas rend nővérei nevelték a kisdedeket német nyelven.

Az óvodai ellátás azóta is folyamatos, az intézmény fogadja a település minden óvodáskorú gyermekét, sőt igény esetén a város vonzáskörzetéből érkezőket is. A város történelmi hagyományai, a település lakosságának összetétele meghatározza óvodai nevelésünket. A kétnyelvűség természetes állapot, a német kisebbségi önkormányzat az alapító okiratban meghatározta az óvodai nevelés helyi speciális feladatát, a német nemzetiségi nevelést.

Intézményünk hat csoporttal látja el az Óvodai nevelés országos pedagógiai alapprogramjában és a Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelvekben meghatározott óvó-védő, szociális, személyiségfejlesztő, kétnyelvű nevelő funkcióit.

Elveink: az együttgondolkodás, pedagógiai optimizmus, gyermekszeretet. Óvodapedagógusaink szakmailag jól felkészült, tenni akaró, lelkes, vidám óvónők közössége.

Büszkeségünk az óvodához tartozó udvar, amit az évek során folyamatosan gondoztunk és bővítettünk, a gyermekek mozgásigényének, edzetségének kielégítésére. Az udvaron elhelyezett medence a nyári élet kedvenc színtere. A környező világ megismerésében és megszerettetésében nagy szerepet kap programunkban a város belterületén lévő kastélypark.

1.2. Alapelveink

- Olyan óvodai légkör megteremtése, melyben a gyermekek jól érzik magukat, biztonságot nyújtó szeretet övezi őket.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia; az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- A gyermekek életében a játék minden területen prioritást élvez.
- A differenciált, egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő nevelési módszerek alkalmazása.
- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- *A másság elfogadása, tiszteletben tartása.*
- A családdal való kapcsolat erősítése, a szülők gyermekükkel kapcsolatos döntéseikben elsődleges jogának tiszteletben tartása. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- Partnerközpontú működésnek a partnerek igényeinek megismerése és figyelembe vétele
- *A másság elfogadása, tiszteletben tartása.*
- *Óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is érvényesíti programunk általános célkitűzéseit.*
- *A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó képesség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés, az egyéni differenciált szükségletnek megfelelő foglalkoztatás a csoportos nevelési keretek között.*

- *Az egyénre szabott személyiségfejlesztő tevékenységrendszer kidolgozása,*
- **A nemzetiségi nevelés terén a kisebbségi identitástudat erősítése.**
- **A német nemzetiségi kétnyelvű neveléssel az iskolai nyelvtanulás megalapozása.**

1.2.1. Gyermekképünk

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Olyan gyermekek nevelése, akik érzelmekben gazdagok, szeretnek óvodába járni, kötődnek a közösséghez. Nyitottak egymás iránt, szeretik és tisztelik társaikat és a környezetükben élő felnőtteket.

Az elfogadás, a megértés, a tisztelet az óvodapedagógus mintájában nyernek érték közvetítést, ugyanúgy, mint a derű, az őszinteség, az egymásra való odafigyelés, az udvariasság. Ezt a mintát a gyermekek követik és átveszik. ***Elfogadja a másságot, tiszteletben tartja a sajátos nevelési igényű gyermekeket, segíti őket, tudnak együttműködni.***

A nemzetiséghez tartozók kötődnek kultúrájukhoz, értékeikhez.

1.2.2. Óvodakép

Az óvodai nevelés elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének megfelelő feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkciót (óvó-védő,

szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvoda nevelési célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrány csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv:

- A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodában a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítják a gyermekek változatos tevékenységét, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtóderűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak, fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítéséről, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A kisebbség nyelvi-, tárgyi értékei a mindennapos pedagógiai folyamatok meghatározó részei. A nemzetiséghez tartozók kötődnek a kisebbség kultúrájához, értékeihez. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelést, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A nevelőmunkában jelentős szerepet játszik a helyi hagyományokra való támaszkodás, azok megjelennek nemcsak az ünnepélyeken, de a napi gyakorlatban is. A nemzeti és kisebbség nyelvének, kultúrájának, hagyományainak ápolásával

járó feladatok elvégzése. A gyermekek óvodai környezetében megjelennek a kisebbségi kultúra tárgyi emlékei, a hagyományokat, szokásokat tükröző eszközök. *A sajátos nevelési igényű gyermekek számára is biztonságot nyújtanak, lehetőséget biztosítanak speciális fejlődésükhöz.*

Az óvodában figyelembe veszik a gyermekek változó, eltérő szükségleteit és igényeit. A családi nevelés hiányait pótolják, kialakítanak egy szokásrendszert a 3-7 éves gyermekek számára. Tolerálják az eltérő családi nevelés értékeit és életmódbeli eltéréseit. Az óvó-védő családi nevelést megalapozzák az óvodában.

A **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek és családok számára fokozottabb érzelmi és szociális támogatást nyújtanak.

1.2.3. Pedagógusképünk

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Olyan pedagógus, akire jellemző a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, segítőkész gyermekszerepet.

Nevelési módszerek alkalmazásában az egyéni sajátosságok figyelembe vételével a gyermek komplex személyiségfejlesztésére törekszik.

Nagy figyelmet fordít szakmai kultúrájának permanens fejlesztésére.

Fejleszti önértékelő, önkontroláló képességét.

Kapcsolatot teremt, és kapcsolatot tart a családokkal és a gyermekekkel.

Jellemző rá, a tiszteletadás, a tolerancia a családokkal szemben.

Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz.

A gyermeki tevékenység során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján, melyet a fejlődés folyamatában nyomon követ, és az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja.

Egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres és talál.

Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez, az eltérő pedagógiai kihívásokhoz.

Együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

Megismerkedik a hazai és külföldi alternatív pedagógiai programokkal, módszerekkel.

Ismeri és tiszteli a nemzetiségi helyi hagyományokat, értékeket és nyelvjárást, törekszik azok átörökítésére.

Pedagógiai gyakorlatában a nevelési szituációktól függően érvényesíti verbális kommunikációjában az „egynyelvűség”-et, következetesen alkalmazza az oda vonatkozó nyelvi kifejezéseket.

1.3. Az óvodai programunk erőforrásai

1.3.1. Az óvodai intézményi társulás személyi feltételei

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvoda dolgozói	
Főiskolát végzett óvodapedagógusok	14
Pedagógiai asszisztens	2
Óvodatitkár	1
Karbantartó, kiegészítő személyzet	3
Pedagógiai munkát segítő dajka	7
Összesen	27

Bölcsőde	
Bölcsőde vezető	1
Gondozónő	1
Bölcsődei dajka	1

Óvodapedagógusok további képesítése	
Közoktatás vezető, pedagógus szakvizsga	3
Német nemzetiségi végzettség	9
Pedagógus II minősítés szerzett óvodapedagógus	4
Mesterpedagógus minősítést szerzett óvodapedagógus	1
Fejlesztőpedagógus, Pedagógus szakvizsga	3

Az óvodában logopédus foglalkozik a gyermekekkel heti egy alkalommal a számára biztosított speciális eszközökkel felszerelt külön helyiségben. A Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa és a Mohácsi EGYMI gyógypedagógusa foglalkozik a *sajátos nevelési igényű* gyerekekkel.

A zavartalan működéséhez szükséges ügyviteli és gazdasági teendőket, valamint az ellenőrzést a Bóly Városi Polgármesteri hivatal látja el.

Pedagógiai programunk eredményes megvalósításához a képesítési követelményeknek meg kell felelni, a nemzetiségi óvónőknek a nyelvi képesítés alkalmazási feltétel.

Az óvodai nevelőmunka hatékonyságát nagymértékben segítik az óvodák technikai dolgozói, a dajkák.

Segítséget nyújtanak a gondozási és gyermek felügyeleti tevékenységek ellátásában.

Besegítenek a kezdeményezések, foglalkozások előkészítésében és az egyszerű pedagógiai feladatok megoldásában. A technikai dolgozók biztosítják a tiszta, igényes, esztétikus óvodai környezetet, mely a gyermekek egészséges és harmonikus neveléséhez elengedhetetlenül szükséges.

Az óvodai nevelés ideje alatt biztosított a folyamatos óvodapedagógusi felügyelet a gyermekek számára. A pedagógiai asszisztens segíti az óvónők munkáját a szervezési, helyettesítési feladatok ellátásában.

A vezető fontos feladata a kapcsolattartás, kapcsolatépítés egyrészt a BPSZ-tal, szaktanácsadókkal, másrészt a környékbeli óvodákkal, a német nemzetiségi feladatokat is ellátó szervezetek képviselőivel.

1.3.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Bólyi Óvoda és Bölcsőde

Óvodánk a város közepén, jól megközelíthető helyen, esztétikus, szép környezetben található. Az óvoda két épületszárnyból áll, a régi részhez 4 csoportszoba és ehhez tartozó kiszolgáló helyiség tartozik. Az új részben a mai követelményeknek megfelelően épült tágas, világos foglalkoztatókat és közvetlenül csatlakozó mellékhelyiségeket valamint egy logopédiai és egy irodahelyiséget alakítottak ki.

A termek tágasak, világosak, jó elrendezésűek.

Az egészséges életmód szokásainak kialakításához, a csoportszobákhoz csatlakozó helyiségek (WC, mosdó) 2003-ban felújításra került.

2010-ben óvodánkhoz egy új épületszárnyat építettek, ahová a bölcsődei csoport került, valamint hozzátartozó öltöző, WC, mosdó, de a hátsó kettő csoport is külön WC, mosdóhelyiséget kapott. Az emeleten egy tornaszoba teszi lehetővé a gyermekek számára a rendszeres testmozgást.

Az óvoda épületéhez három többfunkciós udvarrész tartozik, amely lehetőséget biztosít az évszaknak megfelelő szabadban való tevékenységekre. (étkezés, szabad-játék, napfürdőzés, szabad-mozgás, vízhez szoktatás, közlekedés gyakorlása). A nyári élet hangulatát emeli, és a gyermekek számára vonzóvá teszi – óvodánk büszkesége – a

medence. Az udvari játékok cseréje folyamatban van, a balesetveszély szempontjainak figyelembevételével.

Városunk parkjának közelsége biztosítja a friss levegőn való tartózkodást, a mozgást és a környezeti változatosságot.

2. Az óvoda eszközszerkezere

A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

2.1. A játéktevékenység eszközszerkezere

Nevelési programunk megvalósításához szükséges eszközigényünket a jövőben is költségvetési, pályázati és egyéb (szülői, szponzori) támogatásokból fedezzük. Funkcionális eszközök: játszó-galériák, szerepjáték kiegészítő eszközei, képességfejlesztő játékok.

2.2. Az óvodai tanulás eszközei

A szakmai eszköztár folyamatosan fejlesztésre szorul. A korosztálynak megfelelő, és mennyiségű játékeszközök, értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitást fejlesztő játékok. Építő játékok, szabály játékok, gyakorló játékok, szerep játékokhoz kellékek.

Minőségi és mennyiségi bővítése nem mindig az anyagi forrás hiányán múlik, hanem a hozzáférhetőségen is. Az új oktatási eszközök beszerzése folyamatos kutató és megfigyelő munkát igényel.

A nevelést – oktatást elősegítő eszközök vásárlásánál figyelembe vesszük azt a tényt, hogy több óvodában német nemzetiségi nevelés folyik, tehát kiegészülnek a nyelvi nevelést segítő játékokkal, eszközökkel.

2.3. Mese- és szakkönyvellátottság

Szakmai könyvellátottságunk részben óvodai, részben az óvónők saját könyvvállományából tevődik össze.

Magyar nyelvű gyermekkönyvek óvodánkénti és csoportonkénti ellátottsága kielégítő. Törzsállományunkat folyamatosan pótoljuk.

Német nyelvű gyermekkönyvek, vers, mese és képeskönyvek megfelelőek az életkori sajátosságoknak, irodalmilag igényesek, számszerűen kielégítők.

A könyvállomány bővítése a jövőben is kiemelten fontos.

2.4. Mozgásfejlesztés

Mozgásfejlesztésre használt eszköztárak kialakítása részben költségvetési, részben egyéb forrásból történik.

Funkcionális eszközeink: bordásfal, tornapad, zsámoly, ugrószekrény.

Komplex mozgásfejlesztő tornaszerek. Egyensúlyérzék fejlesztők

Medicin labdák, karikák, lépegetők, preventív mozgásfejlesztők. Tornaszőnyegek, karikák, babzsák.

2.5. Anyanyelvi és nyelvi fejlesztés eszközei

Eszközkészletünket, az állomány minőségi és mennyiségi fejlesztését a helyi nevelési programunkban meghatározott célok és feladatok arányában pótoljuk.

Funkcionális eszközeink: Báb és maszkkészlet, könyvek, leporellók, nyelvi képességfejlesztő játékok, lemezek, kazetták, CD-ék, videó filmek, érzékelő játékok.

2.6. Természet, társadalom, ember

Komplex foglalkozás a gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismerése tapasztalatszerzésre építve. Az ismeretek bővítésére és rögzítésére mind a magyar mind német nemzetiségi nevelés terén szükséges eszközök:

– ismeretterjesztő könyvek, különböző képességfejlesztő játékok, melyek az évszakokhoz, közlekedéshez és az állatok megismeréséhez kapcsolódnak.

– társas játékok, kártyák a megfelelő témakörhöz kapcsolódva, kirakók, puzzle-k, dominók, memória játékok, építő játékok, hangszerek a környezet hangjainak bemutatására, bábok, különböző szerepjáték eszközei, szemléltető eszközök, képek, diavetítő, nagyító, távcső.

2.7. Zenei eszközellátottság – hangszerkészlet

Dobok, ritmushangszerek, hallásfejlesztők, Orff-hangszerkészlet, zenehallgatás eszközei: magnó, CD-lejátszó, furulya.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszközöket biztosítjuk.

3. Kapcsolatrendszer

3.1. Család-óvoda

Család-óvoda kapcsolatában erősíteni szeretnénk azt a szemléletet, hogy a családokkal együttműködve, családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük a gyermekeket, mert ez szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvónő fogadja el a szülőt, még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal. Kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást és a segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő ezt elfogadja. Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában, a gyermekcsoport közösségi életre való felkészítésében. Az együttműködés során érvényesíti az óvodapedagógus az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az őszinte, bensőséges, együttműködő kapcsolat középpontjában „szemünk fénye” a gyermek áll.

A gyermekközpontság határozza meg minden tevékenységünket, örömet akarunk szerezni gyermekeinknek, az örömet együtt átélni és megosztani egymás közt bensőséges szeretetben.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A szülők képviselőjét a Szülői Szervezet látja el, mely Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazottak, és a vezető irányításával vesz részt az óvoda életében.

3.2. Iskola-óvoda

Az óvodának, - mint a közoktatási rendszerünk legalsó láncszeme - feladata az iskolai alkalmasságra való előkészítés. Programunk tartalmazza azokat a feladatokat, amelyeket a gyermek komplex személyiségfejlesztése által differenciáltan, egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve, gyermekekre szabottan végzünk azzal a céllal, hogy a játékba, tevékenységbe ágyazott tanulással a gyermekeket az iskolai tanulásra előkészítsük.

Feladatok:

- óvoda-iskola közelítése az iskolai életmódra felkészítéshez, együttműködéshez,
- tanulási alapkészségek megalapozása (közösségi, értelmi, testi kommunikációs képességek)

- kölcsönös látogatás a leendő elsősök megismerésére,
- nevelési programok megismerése,
- közös programok szervezése,
- közös tájékoztató, szülői értekezlet tartása az iskolába lépés előtt.

Pedagógiai programunkban a kétnyelvű nevelés kiemelkedő feladat, játékos óvodapedagógiai módszerekkel juttatjuk el a gyermekeket olyan készségek, képességek birtokába, melyek a zökkenőmentes átmenetet biztosítják.

3.3. Óvodák és a települések intézményei

Az óvodák nyitottak a településen működő intézmények felé.

Települési Önkormányzatok, Kisebbségi Önkormányzatok, Gyermekjóléti Szolgálat, Egészségügyi szolgáltatók.

Idősek Gondozási Központjával

Erzsébet Vigadóval, Kolping-házzal, Egészségügyi Gyermekotthonnal, Általános- és

Zeneiskolával, Malom klub

4. Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere

4.1. Pedagógiai célunk

Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődésének biztosítása, elősegítése, illetve halmozottan hátrányos helyzetűek felzárkóztatása.

A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztése áll, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket

A gyermekek és művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

A családi nevelés fontosságának és elsőrendűségének elfogadtatása, a szülők segítése a nevelési problémák megoldásában. A másság tiszteletének és elfogadásának eredményeképpen a kölcsönös együttműködés kibontakoztatása a játékon és a különböző érzelmek gazdag, életkornak megfelelő hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül.

Olyan pedagógiai gyakorlat megvalósítása, ahol az általános és a *sajátos nevelési igényű* pedagógia az integráció összhangjában valósul meg. A gyermekek fejlődési üteméhez igazított elvárások realizálása. Olyan fejlesztés megvalósítása, ahol a megfelelő terület determináló, de nem megterhelő számukra. Folyamatos fejlesztéssel és neveléssel minden gyermeknél a lehetséges fejlettségi optimum elérése.

Célunk a másodnyelv elfogadtatása, a német nyelvi beszédképesség megalapozása óvodai eszközökkel, módszerekkel.

A nemzetiség még élő szokásainak megismertetése, nyelvének, kultúrájának ápolása az óvoda tevékenységrendszerében, az óvodai ünnepeken. A nemzetiség kultúrkincséből (irodalom, zene, népi, játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervező játékos, indirekt nyelvelsajátítás.

A nemzetiségi nyelvhez való pozitív viszony kialakítása, a hagyományok ápolása továbbörökítése a mese, a zene és a manuális tevékenységek által .

4.2. Óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-közösségi, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

Az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása, az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

4.3. Az egészséges életmód alakítása, a szociálisan hátrányban élők gondozása

Célja

A gyermek testi - lelki egészségének biztosítása, komfortérzetük kielégítése. Pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

Feladat

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

A gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása, a rendszeres tevékenységek biztosításával a testi – szellemi fejlődés elősegítése.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, a **halmozottan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatása.**

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

Az óvodásoknak a lehetőségekhez mérten biztosítjuk az egészséges és biztonságos környezetet, melyben kialakítjuk az egészségüket védő szokásokat.

A szülők bevonásával a gyermekek körültekintő testápolása, az időjáráshoz igazodó öltözködési szokások kialakítása, az étkezés higiéniájának megalapozása. A pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

A családok, egészségügyi szervezetek bevonása az egészségvédelmi feladatok realizálásába.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Megfelelő szakember bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Feladatunk, hogy a gyermekek gondozásában részt vevő felnőttek minél többet használják nemzetiség nyelvét, a szituatív nyelvi fejlesztés eszközt.

Területei

Gondozási szokásrend kialakítása. Testi nevelés, mozgásigény kielégítése.

A gyermekek egészségének védelme, edzetségének kialakítása, megóvása. Egészséges, biztonságos környezet kialakítása

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke, területe. A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása. Tágabb, szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése. Életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése.

Gondozási szokásrend kialakítása. Testi nevelés, mozgásigény kielégítése

- A gondozási alapkövetelményeket mindig szem előtt tartjuk.
- A kisgyermek testi szükségletének maradéktalan kielégítése.
- Szeretetteljes kapcsolat (gyermek-óvónő, gyermek-dajka)

- A gyermekek fokozódó önállósággal, aktívan vegyenek részt a gondozási tevékenységekben.
- A nagyobb gyerekek segíthetnek a kisebbek gondozásában.
- A növekedés fejlődési üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul, folyamatos megfigyeléssel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását. Ebben a munkában segítségünkre vannak a védőnők és az intézmény gyermekorvosa.
- A személyi tisztaság szokássá alakítása alapkövetelmény legyen minden gyermek számára, ehhez szükséges, hogy minden gyereknek külön jellel ellátott és szükség szerint cserélt higiénés felszerelése legyen.

A higiénés nevelés célja: az egészség védelme, a külső környezetből származó ártalmak megelőzése, elhárítása.

- A gyermekek különböző táplálkozási, testápolási, öltözködési szokásokat hoznak a családokból. Ezért ezen a területen különösen fontosnak tartjuk az együttnevelést. Feladatunk a gyermek egyéni szokásainak megismerése, annak tiszteletben tartása. Feladatunk továbbá a szülőknek megmutatni, hogy az óvoda milyen feltételeket biztosít az egészséges életmód szokásrendszerének kialakításához, és meggyőzni őket az óvodai szokások elfogadásában, következetes betartásában.
- A **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek esetében a gondozási teendők növelésével számolhatunk. Nem az a cél, hogy gyermek helyett a gyermeket kiszolgálva mindent a felnőttnek végezzenek el, hanem az, hogy megtanulja önállóan ellátni magát a gyermek. Ehhez nyújtanak segítséget a felnőttek.
- Kultúrált étkezés
 - az étkezések szervezése
 - ízléses terítés, tálalás
 - önálló étkezés és az önkiszolgálás szokásainak alakítása
 - oldott légkör, halk beszélgetés
- A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme óvodai életünknek. Olyan szervezeti kereteket, formákat biztosítunk, melyek a természetes mozgásigény kielégítésére, az egészséges életmód kialakulására szolgálnak. Rendszeres, örömmel végzett mozgásra, egészséges életvitelre szoktatjuk őket (kirándulások, séták, biciklitúrák).
- Időjárástól függetlenül a mozgásszükséglet kielégítését, a levegőztetést biztosítjuk.
- A gyermekek igényének megfelelően a napirenden belüli nyugodt pihenés feltételei adottak.

- *A megtanult mozgás alkalmaztatása. Önállóságra nevelés.*
- *Óvodai foglalkozások körébe épített mozgásnevelés. A napirend egészét átszövő mozgáskorrektív helyzetek alkalmazása. Speciális fejlesztés*

A gyermekek egészségének védelme, biztonságos környezet

- Az egészséges életvitel kialakításánál nagy szerepe van a környezet megismerésének, környezetbarát viselkedésnek. A gyermekekben szeretnénk megalapozni az egészséges életvitel iránti igényt a szülők segítségével.
- Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását. Gyakori szellőztetést, a páratartalom biztosítását, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, sok zöld növény elhelyezését.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi szűrése óvodánkban biztosított (testtartás, hallás, látás, fogászat).
- A négy, öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a napi prevenciók fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.
- A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és a tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.
- Az edzés lehetőségét minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodással használjuk ki, fejlesztve a gyermek ellenálló-képességét. Tehát kihasználjuk a levegő, napfény együttes hatását, de odafigyelünk az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölésére is.
- Mindig legyen alkalom szabad, önálló mozgásra, futkározásra. A játék, a kirándulások célját és ezzel együtt időtartamát a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazítsuk. A túlterhelő, fárasztó menetelés, a gyermek fizikai képességeit meghaladó kirándulások nem érik el a kívánt hatást, nem lesznek örömforrások a gyermek számára.
- A nyári élet programjaiban a vízhez szoktatás, fürdőzés kiemelten fontos feladat.
- Nevelőmunkánk legfontosabb színtere az óvoda udvara és a park.
- *Akadálymentes közlekedés biztosítása.*

- **Lehetőség szerint igyekszünk biztosítani a gyermekek gondozásában részt vevő felnőttek kisebbségi nyelvi kommunikációját.**
- **A gyermekek a napirenden belül hallják és gyakorolják a környezetükben lévő tárgyak nevét és az ahhoz kapcsolódó kifejezéseket a kisebbség nyelvén is.**

A gyermekek értik a kisebbség nyelvén megfogalmazott kifejezéseket, képesek a testápolási, öltözködési, étkezési eszközöket két nyelven megnevezni.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek a szokásrendszernek megfelelően önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, önállóan használják a papír zsebkendőt tüsszentésnél, köhögésnél.
- Önállóan öltözködnek, ruhájukat ki- begombolják, összehajtják.
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Készségszinten használják a kanalat, villát.
- Esztétikusan terítenek.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre való törekvés.
- **A halmozottan hátrányos helyzetűek elsajátítják az egészségügyi szokásokat.**
- **A gondozási tevékenységek során használatos kifejezéseket a gyermekek kisebbségi nyelven is értik, esetenként alkalmazzák.**
- **Ismerik az étkezés során használatos eszközök, ételek nevét kisebbségi nyelven is.**
- **Önállóan öltöznek, és ruhadarabjaik nevét esetenként kisebbségi nyelven is megnevezik.**
- **Értik és használják a gondozás közben előforduló német szavakat, kifejezéseket, udvariassági formákat.**
- **Megszerzett ismereteiket szavakkal, rövid mondatokkal fejezik ki.**

4.4. Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend,

derős kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyermeki személyiségben az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodába érkezése pillanatától kezdve kedvező érzelmi hatások érijék.

Cél

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságának, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladat

- a gyermeki személyiség megismerése az óvodába lépés pillanatától kezdve,
- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- a gyermek erősségeinek és az esetleges hátrányok felmérése alapján az egyéni differenciált fejlesztés elvének érvényesítése.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív attitűd, érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- a személyes kontaktus folyamatos biztosítása a tevékenységek során,
- a gyermekek eltérő egyéni testi és lelki szükségleteinek figyelembevétele egyéni kielégítése,
- a gyermekek eltérő mozgásigényeinek folyamatos kielégítésének biztosítása,
- a gyermekekre vonatkozó információk bizalmas kezelése
- a **halmozottan hátrányban** élők családjainak bevonása a gyerekek óvodán kívüli társas kapcsolatainak támogatásában.

Az óvoda minden nevelőmunkát végző és segítő dolgozója a beszoktatás pillanatától kezdve, halk, derős szeretetteljes melegséget sugárzó családi kapcsolatot alakít ki a gyermekkel.

Az óvodapedagógus viselkedés mintája alapján a gyermekek közötti érzelmi kapcsolatok alakulásának segítése a közös tevékenységi formák folyamatában (másság elfogadása és elfogadtatása).

Az óvodai nevelésben gazdag szocializációs szinterek, sokszínű tevékenység rendszer biztosítása.

Speciális nevelési szükséglet biztosítása megfelelő szakember segítségével (Nevelési Tanácsadó, Logopédus, Fejlesztőpedagógus)

A gyermek erkölcsi tulajdonságainak fejlődése érdekében, olyan közös élményeken

alapuló tevékenységek biztosítása, melyekben fejlődik, alakul erkölcsi normájuk, önfegyelmük, segítőkészségük, önzetlenségük, figyelmességük és együtt érző képességük.

A gyermeki kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, kielégítése az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet iránt (óvja, védje, becsülje, tisztelje környezetét) pozitív érzelmi viszony alakítása.

A nemzeti és kisebbségi identitás tudat kialakulásának fejlesztése érdekében a gyermekekhez érzelmileg közelálló életkor specifikus népi hagyományokra épülő szokásrendszer kialakítására. A német kisebbségi nyelv és identitás erősítése.

Az óvodapedagógus segítése a gyermek szocializációs érzékenységének fejlődését és én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önértékesítő törekvéseinek. Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, szokás- és normarendszer megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Fontosnak tartjuk a közös élményekre épülő közös tevékenységeket, ezért napirendünkben, heti rendünkben a folyamatos életszervezésnek, rugalmasságnak adunk teret. A közösségfejlesztő pedagógiai munkát odafigyelés, meghallgatás, saját érzések elmondása, mások érzéseinek meghallgatása jellemzi.

A felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalma segíti a gyermeket a sikertelenségek elviselésében, feloldásában. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű legyen.

A nehezen szocializálható lassabban fejlődő hátrányos helyzetű gyermekek nevelésének szempontjából fontos és kiemelt jelentőségű a speciális egyénre szabott törődés, szükség szerint megfelelő szakemberek közreműködésével (gyógypedagógus, logopédus).

A nemzeti identitástudat egészséges alakítása szempontjából fontos, hogy az óvodapedagógus jól ismerje a kulturális hagyományok rendszerét, szokásvilágát.

Vegyé észre a gyermekek családi nevelésének pozitív értékeit és erősítse azokat.

Ismerkedjen meg a családok életkörülményeivel, nehézségeivel, gondjával, hogy jobban megérthesse az általa fejlesztett nevelt gyermekeket.

A szülőkkel fontos, hogy jó kapcsolatot alakítson ki a gyermek közös nevelésének érdekében. A szülőkkel, nagyszülőkkel való jó kapcsolat segíti a kisgyermek beilleszkedését a csoportba, amely a szocializáció alapfeltétele, ennek felismerésében segítjük a szülőket.

Fogadja el a gyermekek másságát, és ennek tudatában fejlessze őket.

Érzelmileg kötődjenek társaikhoz, elfogadják őket, alkalmazkodnak az egyéni állapotukhoz, érezzék a közösséghez való tartozásukat.

Olyan nevelési módszereket és eljárásokat ismerjen, amelyek a gyermek fejlesztésének szempontjából sikerrel alkalmazhatók.

Csökkentse és oldja a gyermekek szorongásait, feszültségeit, gátlásait, az óvodai neveléssel szemben, bizalmat tudjon ébreszteni a gyermekekben az óvodai közösség elfogadására.

A csoportjaiban kialakult konfliktushelyzeteket hatékonyan, megértően kezelje, ítélőképességét, érzelmeit befolyásolják, legyen képes a kompromisszumra.

Fontos a testi szükségletek kielégítése, a biztonságérzet megteremtése, a nemzetiséghez tartozás, a szeretet igényének kielégítése. Minden gyermek elsősorban anyanyelvén nevelhető, azon a nyelven, melyet megért, amelyen megérteti magát. Ezért a magyar anyanyelvű gyerekekhez először magyarul kell szólni, de emellett fontos, hogy az első naptól kezdve következetesen hallják a német nyelvet. Ez a fajta ismétlő gyakorlás erősíti a gyermek biztonságérzetét és a nyelv elsajátításához vezet. Az óvónő feladata, hogy a két nyelvet a nyelvi szituációknak megfelelően váltva használja, de tudatosan ügyeljen arra, hogy ez ne vezessen a nyelvek keveredéséhez. Módszertani feladat, hogy a megkezdett pedagógiai szituációt egy nyelven kell végigvezetni.

A gyermekek egyéni eltéréseinek tolerálása

A gyermek jelzéseinek, viselkedésmódjának, alkalmazkodó képességének megfigyelése, a megfigyelések értékelése.

Az egyéni érdeklődésnek, igényeiknek megfelelő tevékenységrendszerek megteremtése,

biztosítása.

Konfliktus helyzetekben a gyermekek bevonása a konfliktus helyzet megoldására és a szabályalkotásba.

Az egyéni szociális szükségletek kielégítése.

A gyermekek eltérő érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása.

Közvetlen segítségadás a nehezen beilleszkedő, visszahúzódó, társtalan gyerekek esetében.

Az óvodapedagógus feladatai a szocializáció támogatásában

- a gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése és alakítása,
- a sokszínű közös élmények gazdagítása, társadalmi tapasztalatok bővítése,
- az óvodapedagógus pozitív viselkedési mintája alapján, a helyes viselkedési szabályok és szokások megalapozása,
- a közösségi élet szokásainak és az együtt működés szabályainak kialakítása az óvodai tevékenységformák segítségével,
- a hazához, a tájhoz, a nemzeti kultúrához való kötődés kialakítása ápolása, a nemzeti értékek megbecsülésére nevelés,
- a községben élő hagyományok ápolása, a családok és az idősebb generációk segítségével, közreműködésével,
- a gyermekek személyes vonatkozású ünnepeinek szervezése és az óvodai életben (születésnap, névnap)
- a nemzeti és vallási ünnepek hagyományainak beépítése az óvodai életbe,
- a gyermekek által vállalt feladatok során adódó akadályok leküzdésére való motiválás, a megkezdett tevékenység, feladat befejezésére való ösztönzés.

Eszztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozás biztosítása.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítése a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt. **A német tárgyi díszítőelemek felhasználásával a nemzetiséghez való érzelmi kötődés erősítése.**
- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ez által, a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.

- Képesek legyenek a tárgyi – emberi – természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése, segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb – tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket – az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetében tartását.
- A kiemelkedő képességű gyerekek, illetőleg a szociálisan hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek egyéni differenciált fejlesztése.
- A kisgyermek ebben a korban a játékban, a játékos tevékenységekben, a kellően motivált munkában fejlődik a legjobban.
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet szeretetérzet, védettségérzet – segítése a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.
- A szülőkkel való együttműködés meghatározó eleme a folyamatnak.
- **A csoportban lehetőséghez képest biztosítjuk a nyelvi környezetet, az óvónők személyes példamutatással szerettetik meg a nyelvet.**
- **A gyerekek nyelvtudásának figyelembevételével igyekszünk a nyelvi kommunikációt az adott szituációban a kisebbség nyelvén folytatni.**
- **A gyerekek fedezzék fel a nyelv szépségét, esetenként válasszák a válaszadó szerepét.**

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, csoporttársaikhoz.
- Elfogadják és betartják a közösség szabályait, kérésre és kérés nélkül is segítenek egymásnak.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- Érdeklődőek barátaik, társaik iránt.
- Szívesen dolgoznak a közösségért.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Ismerik saját képességeiket, értékelik saját tetteiket.
- Van önbizalmuk, bíznak társaikban.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják
- Nyelvi és szociális téren érettek az iskolába lépésre.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek:
 - (b) egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
 - (c) feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus, testi lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

- **A gyermekek szeretnek óvodába járni, a kisebbségi nyelv iránt érdeklődőek, fogékonyak.**
- **A gyerekek szívesen vesznek részt a német nyelvi kezdeményezéseken, a német nyelv és szokások, ünnepélyek iránt pozitív a beállítódásuk. Szívesen**

használják kötetlen időben is a német nyelvet a felnőttekkel, illetve anyanyelvi gyerekek egymás közötti kommunikációjában.

- *A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.*
- *A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.*
- *A másságot elfogadják, segítőkészek, a kétnyelvű megnyilatkozásokat pozitívan értékelik.*

4.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés, a szociálisan és halmozottan hátrányban lévők, a kiemelkedő nehézségekkel rendelkezők differenciált fejlesztése

Célja

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását,

a kulturális hagyományok ápolását, átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Feladatai

- A valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A megismerő tevékenységet segítő képességek (a figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.
- Biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára.
- A szülőkkel való együttnevelésben az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő készségfejlesztési tartalmak valósuljanak meg.
- *Ne az átlaghoz mérten fejlessze a gyermekek képességeit, hanem az egyéni differenciált bánásmód alkalmazásával, a gyermekek éréséhez, és személyiség fejlődéséhez mérten az egyéni készségeket kibontakoztatva.*
- **Ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.**

A 3-7 éves gyermek legfőbb életkori sajátosságaira, a kíváncsiságra és érdeklődésre építve olyan sokszínű tevékenységrendszert alakítsunk ki, mely felkelti érdeklődésüket és bővíti a környezetről kialakult ismereteiket. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, az egész embert. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés-tanulás tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszere. 3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szüksége képességeket fejlesztjük. A spontán tevékenységi rendszerek biztosítanak a gyermekek számára lehetőséget arra, hogy közben fejlődjenek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitásuk). A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak, a világról minél több információt szerezzenek a gyermekek, érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.

A gyermekekben kialakítjuk az a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, rendszert átvegyenek, illetve maguk is alkossanak.

A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése (analízise) és az egyes elemek összekapcsolása egészszé (szintézis) vezet. Az óvodáskorú gyermek jól ismeri a tárgyak jegyeit, ha jó a megfigyelőképessége. Segíti az elemzőképességet, ha nemcsak szavakban, hanem a gyakorlatban is konkrétan megtapasztalhatják az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait.

A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása.

Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret- és tapasztalatszerzésre. Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése ez által fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának, mellyel segítjük a gyermekek szókincsének bővítését.

A gyermeke kérdéseit soha nem hagyjuk megválaszolatlanul.

A kiemelkedő készségekkel rendelkezőknek egyéni differenciált fejlesztést biztosítunk. Az értelmi fejlesztés a nevelés egészét áthatja.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az egészségesen, épen fejlődő gyermek, érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érzékelő funkciók épek legyenek (látás, hallás, szaglás stb.).
- Belső érzékelése (mozgás, egyensúly) megfelelően működjön.
- Múltbeli tapasztalataira építve felfogja környezetének eseményeit, jelenségeit.
- Kialakul tér- és időészlelése.
- Önkéntelen figyelme szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart.
- Sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége.

- Képes ún. gondolati, vagyis megértésen alapuló emlékezésre, tudatos emlékezetbe vésésre.
- Képes emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között.
- Meglátja dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tud vonatkozni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képes.
- Szemlélhető tapasztalatból kiinduló összefüggések révén ok-okozati összefüggéseket felismeri.
- Tapasztalatainak, ismereteinek gazdagsága által problémamegoldó képessége az önálló problémamegoldás felé halad.
- ***Társakkal való együttműködés***
- **Egyéni nyelvi szintjüknek megfelelően cselekvéseiket kísérik német nyelvi megfogalmazások.**
- **Felkészült a nemzetiségi nyelvviskolai tanulására.**
- **Alakul a nemzetiségi identitástudat.**

4.6. A tevékenységek időkeretei: a napirend és a heti rend

Programunkat a vegyes életkorú csoportokra építettük. A csoportok életkori összetételénél a helyi óvodai lehetőségeket mértük fel. Az életkori jellemzők ismeretében, az egyéni eltérésekre építve, a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differentiált egyéni bánásmódot alkalmazó tevékenységi formákban való tervezést, szervezést és a gyermekek egészséges fejlődését.

A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, a választhatóság, átjárhatóság biztosítása. A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Az óvodai élet megszervezése tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A helyes életritmust a családdal együtt alakítjuk ki, figyelembe vesszük a gyermekotthoni környezetéből adódó igényeit (korai reggelizés).

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi

munkatárssal.

Az óvodai élet tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, dokumentumok szolgálják.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja, és a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg.

Programunk napirendje

Tevékenység kezdete-vége	Tevékenységek megnevezése
6.00 – 10.30	Játék Személyes percek Tízórai, testápolás Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek Csoportos tevékenységek Mozgásos percek Munka jellegű tevékenységek
10.30 – 11.45	Játék a szabadban, séta kirándulás Környezet megfigyelése
11.45 – 13.00	Testápolási teendők, Munka jellegű tevékenységek
13.00 – 14.30	Ebéd Pihenés, alvás mesével
14.30 – 15.15	Testápolási tevékenységek Uzsonna
15.15 – 17.00	Játék ,egyéni képességfejlesztés Munka jellegű tevékenységek Mozgásos percek

Heti rendünk

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Mozgásos percek Vers, mese, dramatikus játék				
	Ének-zene, énekes játékok Rajz, mintázás, kézimunka, barkácsolás	Környezet megszerettetése, megismertetése Mozgás, mozgásos játékok	Rajz, mintázás, kézimunka, barkácsolás Környezet megismertetése, megszerettetése	Környezet megszerettetése, megismertetése Ének-zene, énekes játékok	Mozgás, mozgásos játékok
Délutáni játékba integrált tanulás	Mozgásos percek Szabadjátékok, levegőzés, egyéb tevékenységek – egyedül járok indítása				

A nevelési és fejlesztési tervet a két óvodapedagógus együtt készíti el, a gyermekek egyéni differenciált fejlődési ütemét és fejlesztési tervét figyelembe véve.

A javasolt heti rend a csoport összetétele, az óvónő igénye és az adott szituáció szerint változtatható. **A nemzetiségi óvónők nyelvhasználatában a német nyelv a domináns.**

A szervezett tanulás formái

Kötelező:	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező:	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen:	Rajz, mintázás, kézimunka Ének-zene, énekes játékok(3-4 éveseknek) A környezet megszerettetése, megismertetése.

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, vers, mese, dramatikus játék Mozgásos percek Énekes játékok
Mikro csoportos	Ének-zene, rajz, mintázás, kézimunka, barkácsolás A környezet tevékeny megszerettetése
Egyéni	Rajzképesség fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

	Vers- mese	Ének- zene	Rajz- mintázás, kézimunka	Testnevelés	A környezet megszerettetése, megismertetése
3-4 évesek	5-10'	10-15'	10-15'	20-25'	10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	25-30'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A választható- és kötelezően választható tevékenységeket, főként a kis-középcsoportban a 3-5 éves korosztálynál alkalmazzuk.

A kötelező foglalkozás és a kötelezően választható tevékenységeket főként a nagy-középső 5-7 éves korosztálynál alkalmazzuk.

Az óvodapedagógus a tevékenységek során kényszerítő eszközöket nem alkalmazhat!

A tevékenységek időtartalmát a választható tevékenységek esetében nem határozzuk meg, tartamuk a gyermek érdeklődésétől és kitartásától függ.

Nagycsoportos korosztály számára főként mikro csoportos differenciált kötelező iskola

előkészítő foglalkozásokat szervezünk, melyek időtartalma maximum 20-25 percig terjedhet.

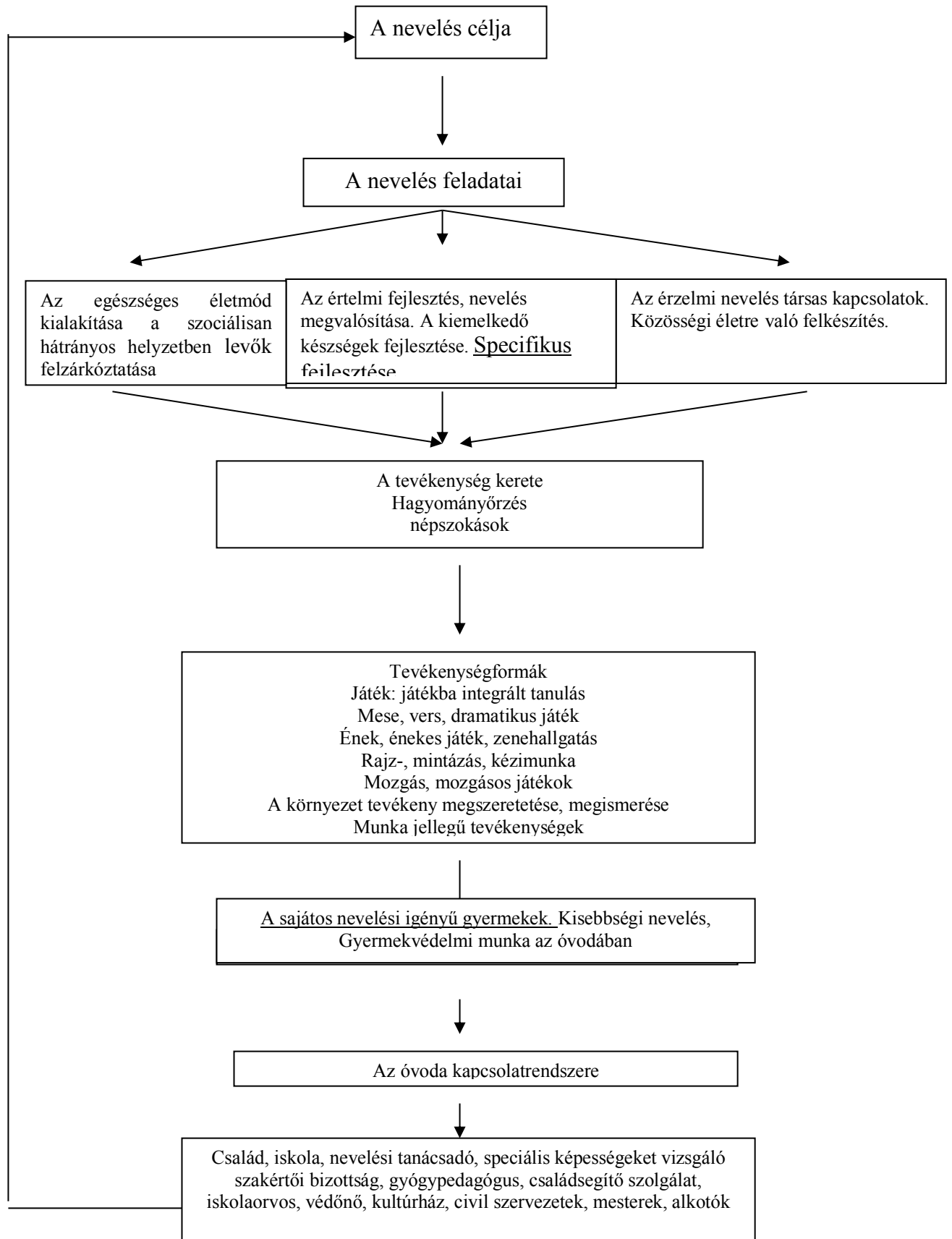
A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének folyamatos regisztrálása

A gyermekek fejlődéséről személyiség naplót vezetünk, melyekben rögzítjük az óvodába érkezésének fejlettségi fokát, felmérjük képességeit, erősségeit és gyengeségeit,

Differenciált fejlesztését a megfigyelések és felmérések alapján végezzük majd az elért eredményeket, illetve kudarokat a személyiség lapokon rögzítjük,

A személyiség lapokat az óvodába érkezés pillanatától kezdve folyamatosan vezetjük a gyermek iskolába lépésének időpontjáig.

4.7. Programunk rendszerábrája

4.8. Az óvodába lépés feltétele, beszoktatás rendszere

Óvodánkba minden 3. életévét betöltött gyermeket fölveszünk. A gyermek csoportba való elhelyezése lehetőség szerint a szülők igénye alapján történik. A bölcsődei csoport beindításával az év közben felvételt igénylő gyerekek a bölcsődébe kerülnek.

A beszoktatás rendszere:

Elfogadjuk, és természetesnek tartjuk, hogy a szülőtől való elválás esetenként ambivalens érzelmeket vált ki a gyerekekből. Ezért a beszoktatás rendjét egyénre szabottan tervezzük. A partnerkapcsolat megalapozására törekszünk: az őszinteség, a nyitottság, a bizalom, az elfogadás és az egymás iránti tisztelet jegyében.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő az anyás beszoktatással egy időben fokozatosan elnyerje a gyermek bizalmát, és szeretettel vegye körül, tudatosan alkalmazva az óvónő modellszerepének érvényesítését.

„Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és egyben szociális lény is egyszerre.”

Segítséget nyújtunk a szülőknek az elszakadás miatti érzelmi feszültség feloldásában, a testi és érzelmi biztonságot nyújtó csoportlétkör megteremtésével.

4.9. Az iskolai életmódra való alkalmasság

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Óvodai nevelésünk eredményességét a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése alapvetően meghatározza. Normál fejlődés esetén a gyermek az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet. Ez a kétnyelvű nevelésben részesülő gyermekekre is igaz.

Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Mozgása összerendezettebb, megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Erősen fejlődik a mozgáskoordinációja és a finommotorikája. Mozgását, viselkedését, testi- lelki szükségleteit szándékosan irányítani képes.

Lelkileg egészségesen fejlődő gyermek érdeklődésével, nyitottságával készen áll az iskolába lépéshez.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, feladattudata kialakulóban van.

A gyermek, tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

A feladatrendszer elemei:

- 1. Játék és tanulási tevékenység**
- 2. Társas és közösségi tevékenység**
- 3. Munkatevékenység**
- 4. Szabadidős tevékenység**

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység, mint pl. a sepregetés éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás vezérel.

5.1. Játék

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és

szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék a gyermek számára örömforrás, játékban, tevékenységben fejlődik megismerő képessége, a valóságról alkotott képe.

A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Játék közben a gyermek emocionális, intellektuális, szociális, mozgásos tapasztalatok birtokába jut, melyek személyiségének változására hatnak.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Cél:

Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Feladat:

- Alapvető feltételek biztosítása: légkör, hely, idő, eszköz, tapasztalatszerzés
- A természettel kapcsolatos és hagyományos játéklehetőségek gyakorlásával a játék funkciójának erősítése, a valóságról alkotott kép gazdagítása, fejlesztési lehetőségek biztosítása.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

A nyugodt, derűs légkör a felszabadult játék feltétele, amely alapvető szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kivel, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.

Megfelelő hely: Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara, a kedvenc játszó – kirándulóhely. A csoportszobákban a játékeret a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakítjuk ki, hogy az otthonos legyen, variálható játszósarkoknak, kuckóknak, a szabad mozgásnak lehetőséget biztosítva.

Megfelelő idő: Az elmélyült játékot a folyamatos és rugalmas napirendünk biztosítja.

Megfelelő eszközök: A játékszerek esztétikusak, balesetmentesek és fejlesztő hatásúak, melyek megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak.

Tapasztalatszerzés – élmény: Az élményszerzés lehetőségét közvetlen tapasztalatszerzés során biztosítjuk. Igen fontos, hogy a gyermekeknek legyenek élményeik: vásároljanak piacon, boltban, lássák az eladók, fodrász, postás stb munkáját. A játékban lehetőséget adunk a gyermeki benyomások feldolgozására, bővítésére, kiegészítésére.

Ötletzsákunkba minden olyan játék belefér, amelynek során a gyermekek kapcsolatba kerülnek önmagukkal és környezetükkel. Engedjük őket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni és játszani, játszani és játszani: röviden gyermeknek lenni.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében. A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebben ki. Minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra.

A környezet megismerését szolgáló játékok

- Természetjáró- és védő játékok
- Szituációs és szimulációs játékok
- Érzékelő játékok
- Énképfejlesztő játékok
- Csoportalakító játékok
- Együttműködést fejlesztő – bizalomépítő játékok
- Társasjátékok
- Csapatversenyek
- A természet sokszínűségét, állapotát vizsgáló játékok. Pl. víz, homok, agyag, kavics, talaj, ahol tevékenyen gyűjthet, tapinthat, rakosgathat, megfigyelhet stb.

Hagyományos játéklehetőségek biztosításával a klasszikus óvodai játékfajtákban biztosítjuk a játékok gazdagítását az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Gyakorlójátékban fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, a dominanciát, a térérzékelést.

Szerepjátékban alakítjuk a viselkedéskultúrát, alkalmazkodóképességet, aktivitást, segítőkészséget, a kommunikációs szerepnek megfelelő kifejezőmódot.

Dramatizálással, bábozással erősítjük a pozitív magatartásformát, a kifejezőkészséget mindkét nyelven, a kisebbség nyelvén a folyamatos beszédet.

Szabályjátékban fejlesztjük a szabályok pontos betartását.

Konstrukciós, építő játékban segítjük az összerakosgatás, szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósulását.

Barkácsolásban minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg, melynek kellékei a kisebbségre jellemző anyagokat is tartalmaznak (fonal, toll, csuhé, csutka, kóró).

Szabadban történő játékokban segítjük a társas kapcsolatok kedvező alakulását, az együttműködést, a mozgásigény kielégítését.

Módszertani alapelveink

- A játékirányítás alapvető sajátossága, hogy közvetett. Az óvónő feladata a játék feltételeinek megteremtése.
- Az óvónő játékról való felfogása, ahhoz való viszonya, játszási kultúrája meghatározó a gyermek játékának fejlesztésében.
- A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd a mikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.
- Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
- A játék legyen örömteli, önkéntes.
- Ha az óvónő együtt játszik a gyermekkel (pl. mozgásos vagy társasjátékot), akkor együtt élvezzék a játék fordulóit, hogy a játék öröme a gyermek számára még intenzívebb legyen.
- Az óvónő minél több időt, alkalmat, lehetőséget biztosítson a gyerekeknek az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozására. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- Az óvónő tanácsaival segíti a szülőket a játékvásárlásban, felhívja figyelmüket az együttjátás pedagógiai fontosságára.

A gyermek beszédkészségének fejlesztése játék közben

- A játék kitűnő alkalmat ad az egymással vagy tevékenykedés közben a játékeszközzel való kommunikálásra.
- Az óvónő legyen mindig példamutató, a gyermek számára modellértékű.
- Beszédhibák javítása, figyelem felhívása nélkül, újramondással történik.
- Gyakran alkalmazunk nyelvi gyakorlatokat, szó- és hangutánzó játékokat, halandzsálásokat, szinonimakereső játékokat.
- Ösztönözzük a szülőket a gyerekekkel való kommunikációra, a spontán beszélgetési alkalmak észrevételére.

A nyelvi nevelés lehetőségei, beszédfejlesztés játék közben

- A kommunikációs lehetőségek és azok kihasználása játékidőben a legnagyobb.
- Az óvónő a motivált légkörben indirekt módon éljen a szituációs lehetőségekkel.
- A játék jó lehetőség a nyelvi kifejezések, fordulatok gyakorlására, az óvónő-gyermek kétszemélyes kapcsolatában a fonetikai hibák javítására.
- Az énekes, táncos játékokat a gyermekek szívesen játszanak, ilyenkor a beszédgátlásos gyermekek is megszólalnak.
- *A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó nevelési környezetben valósulhat meg.*
- **A didaktikus játékokban a tervezett nyelvi anyag kerül elsajátításra, gyakorlásra.**
- **A nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció, a játékban rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek tervezése.**

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték
- Kitartóan, hosszú ideig képesek egy témában játszani
- Ismert meséket dramatizálnak
- Élvezik a szabályjátékokat, képesek a normákat betartani
- Interakciójuk gazdag, kulturált, érthető
- Kialakul az együttjátszás igénye
- Egymás játékát kiegészítik, segítik

- Saját ötleteik alapján próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat alkalmazzák
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak
- **A gyermekek ismernek olyan játékokat, melyek a helyi németiség, szokásaiból erednek.**
- **A gyermekek értik az óvónő napirendhez kapcsolódó utasításait, kéréseit német nyelven is.**
- **Az óvónő kérdésére egy-két szavas választ adnak a német nyelven.**
- **Önállóan kezdeményeznek szerepjátékot a nemzetiségi nyelven.**
- **Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékaikban felhasználják azokat és megnevezik a nemzetiségi nyelven.**

Játékba integrált tanulás

A tanulás, mint gyermeki tevékenységforma szerepel a játék és a munka mellett. A játék és tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban, játék közben, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik színtere.

A tanulásnak és játéknak közös jellemzői:

- Önkéntesség
- Aktivitás
- Önállóság
- Képzeletgazdagság – ismétlés
- Szabályok

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenység után a gyermekek visszatérhetnek eredeti játékaikhoz. A játékon belül a motoros, szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés fontos a tanulás folyamatában.

Az óvodáskorú gyermek értelmi képessége, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű - szemléletes gondolkodása leginkább játékon keresztül fejlődik, ehhez társulnak a spontán ill. szervezett tanulási helyzetek, melyeken a tapasztalatszerzést az óvónő irányítja.

Az óvodában a szervezett tanulási tapasztalatok csírái az iskolai tanulásnak. A tanulás belső motiváltságát alapozzuk meg óvodáskorban. A cél az, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon, a követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

A fejlesztés területei:

Nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. Spontán tanulás. Társakkal való együttműködés. Sokoldalú élményszerzés a kortárs csoportban. Folyamatos gyógypedagógiai megsegítés

A tanulás módszerei

A módszereket befolyásoló tényezők

- Életkori sajátosságok
- Testi-lelki állapot
- Érdeklődés, kíváncsiság

Módszerek lehetnek

- Játékosság
- Közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés
- Önálló feladatmegoldások
- Önellenőrzés
- Ellenőrzés, önértékelés, ill. arra való készítés

Tanulási folyamatok értékelésének alapelvei

- A gyerekek kapjanak sok biztatást, buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést
- Értékelésünk legyen konkrét, árnyalt és differenciált.
- A jutalmazás különböző módszereit alkalmazzuk (simogatás, gesztus, verbális stb.)

Feladataink a tanulással kapcsolatban

- A gyermek értelmi képességének fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerik a felfedezés, a kutatás örömét.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.

- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermeknek, amelyekben saját teljesítőképességét megismeri.
- Kérjük a szülőket, hogy vonják be a gyerekeket az otthoni tevékenységekbe, a közösen végzett munka öröme sokszorozódik.

A fejlődés várható eredménye

- A gyermek, tanulási képességei oly mértékben fejlődnek, hogy alkalmassá teszik az iskolai tanuláshoz.
- A sokszor ismétlődő és visszatérő beszédhelyzetek – a hallás élményével pozitív nyelvi beállítottságot eredményeznek.
- A nyelvtanulás szempontjából az irányított és szabad játéknak egyformán nagy jelentősége van, a különbség abban rejlik, hogy az irányított játékban a szabályokat, – a nyelvtanulás anyagát – az óvónő határozza meg, de a gyerek szabadon dönt arról, hogy él e a felkínált lehetőséggel.
- **A gyermek életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy az egyszerű játék helyzetekben a nemzetiségi nyelvet használja.**
- **Tudjon tájékozódni kommunikációs helyzetekben.**
- **Ismerje a német kisebbség kultúrájából merített népi játékokat /helyi tájnyelven is/. E kultúra megismerését a szülők és nagyszülők segítségével alakítjuk.**

5.2. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi - kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelés minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat minden mozzanatában. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Cél

- Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikációs készség alakítása az óvodai tevékenységekben.
- A kreatív kommunikációs képességek kialakítása, a gyermek beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- A szocializáció elősegítése, a családi nevelés hiányosságainak pótlása, az anyanyelv fejlesztése során
- Az iskolára való előkészítés, az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésével.
- az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Egyéni differenciált anyanyelvi fejlesztés az arra rászoruló gyermekek számára logopédus segítségével.

Feladat

Az óvónő modellszerepéből adódó feladatok:

- Folyamatosan fejlesszük anyanyelvi és nyelvi kultúránkat.
- Beszédünk a gyermek számára követésre méltó, szemléletes és kifogástalan legyen.

Az óvónő-gyermek kapcsolatából adódó feladatok:

- Figyelemmel kísérjük a gyermek egyéni beszéd-sajátosságait (beszéd, beszédstílus, ütem) differenciált fejlesztést tervezünk.
- **Alkalmat keresünk, illetve teremtünk a gyermek megszólaltatására mindkét nyelven.**

- Idejében odafigyelünk a gyermek beszédhibáira, logopédussal folyamatos kapcsolatot tartunk.
- Minden lehetőséget megragadunk a gyermek szókincsének bővítésére, beszédének fejlesztésére.
- Az anyanyelvi nevelés feladatai a gyermek óvodai napirendjében a gyermeki tevékenységek minden színterén jelenjenek meg.
- Fontosnak tartjuk, hogy az óvodás gyermekekben mielőbb kialakítsuk a beszédértés megfelelő színvonalát, mert ez képezi az alapját a további beszédfejlesztésnek és a hangképzésnek.
- *A nyelvi kommunikáció megindítása*
- *A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése*
- *Beszédértés, szókincsfejlesztés*
- *A nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása*

Az illem

- az anyanyelvi és kommunikációs képességek kialakulása szoros kapcsolatban áll az illem, a helyes viselkedési módok elsajátításával,
- sajnos a gyermekek sok fontos illemszabályt nem ismernek óvodába érkezésükkor, a mi feladatunk ennek pótlása, helyes elsajátíttatása,
- az anyanyelvi fejlesztés magába foglalja a helyes illemszabályok megismertetését és szóbeli megfogalmazását,
- az illemszabályok elsajátításánál segítségünkre van Füzesi Zsuzsa: Beszélgető könyve is,
- az illemszabályok elsajátítását, a szituációt játékok során tudjuk leginkább alkalmazni, megtanítani (pl. köszönési és udvariassági szokások, bemutatkozás, a jó megjelenés, vásárlás, utazás, telefonálás stb.)

Gyermeki tevékenységek

- A játékban, mint alapvető tevékenységben, a kialakult társas kapcsolatokban fejlesztjük a gyermekek beszédét, nyelvi kifejezőkészségét.
- A gondozási tevékenységek közben erősítjük pozitív érzelmi kapcsolat kialakulását, a kétszemélyes kapcsolat jó alkalom a beszélgetésre, szókincsfejlesztésre mindkét nyelven.

- Szerep-, szituációs- és didaktikus játékokban a gyermek felismeri és gyakorolja a megfelelő beszédmódokat, nyelvi eszközök használatát.
- A nyelvi játékok jó lehetőségeket teremtenek a csoportos, illetve az egyéni beszédfejlesztéshez, szókincsbővítéshez. A kapcsolódó mozgás, cselekvés pozitív érzelmekre alapozva segíti a folyamatos beszéd ill. a párbeszéd fejlesztését.
- Tanulási folyamatok során kiemelkedő fontosságú a helyes és pontos nyelvhasználat.
- A munka jellegű tevékenységek lehetőséget teremtenek, és szükségessé teszik a nyelvi kommunikációt a gyermek-felnőtt interakcióiban.

Módszertani alapelveink

- Beszédhelyzetek, kommunikációs lehetőségeinek kihasználása
- A felnőttek példamutató beszéde
- Differenciált képességfejlesztés
- Játékosság és motiváció
- A folyamatos beszéd, a beszélgetés, a tanulás optimális feltételeinek biztosítása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek aktívan használják szókincsüket.
- Párbeszédes és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Anyanyelven beszédük jól érthető, tagolt, megfelelő hangzású, hanglejtésű, folyamatos és összefüggő.
- Gondolataikat, érzéseiket, észrevételeiket, szükségleteiket érthetően fejezik ki anyanyelven.

5.3. Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotban eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan elem.

Az óvodában a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Cél

- A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. - a belső képteremtés képzeletképességének fejlesztése,
- Az irodalmi művek ritmusával, a mozdulatokkal és szavak egységével a gyermekeknek érzéki-érzelmi élményeket adni.
- a gyermeki önmegismerés, az óvoda gyermek szemléletmódjának, világképének kialakítása és a világ megismerése a mese világán keresztül (a gyermeki világkép alakítása, formálása)
- az életkor specifikus vers, mese- és mondóka kínálta gazdag szókincsével anyanyelvi nevelés biztosítása,
- gazdag irodalmi élmények nyújtásával a hazai népi és nemzetiségi irodalmi művek megszerettetése, a későbbi olvasóvá válás - szeretve olvasó személyiség - kialakítása,
- a hagyományőrző népi mondókák, versek, kiszámolók megszerettetésével a társas kapcsolatok, pozitív érzelmi kötődések kialakítása,
- az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti pozitív érzelmi viszonyok erősítése a mese és vers nevelő hatásával.
- ***A nyelvi kommunikáció megindítása***
- ***A nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása***

- **A nemzetiségi nevelést folytató óvoda vállalja a nemzetiség kultúrkincséből és az anyanemzet kultúrájából azon versek, mondókák közvetítését, amelyek a gyermekek kisebbségi identitását alakítják, a helyi gyűjtésekkel a tájnyelv jellegzetességeinek közvetítését.**

Feladat

- Felhasznált irodalmi anyag összeállítása.
- Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás).
- A gyermek, nyelvi képességeinek fejlesztése.
- Naponta halljanak mesét gyermekeink.

Gyermeki tevékenységek

- A játékokat kísérő mondókázás a mozdulatok egységével érzéki – érzelmi élményt nyújt.
- Képeskönyv nézegetés közben beszélgetést kezdeményeznek, kombinálják saját élményeikkel, így feszültségeiket, érzéseiket, félelmeiket kifejezésre juttatják.
- Szívesen hallgatják a mesét, verset, történeteket.
- Bábozás, dramatizálás közben aktívan használják szókincsüket, fantáziájukat.

Módszertani alapelveink

- A mese-versmondás spontán, játékos jellegének érvényesítése
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Esztétikus, figyelemfelkeltő, természetes anyagokból készült eszközöket alkalmazunk.
- A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.
- A gyűjtemény nagyobb részét a magyar népmesék és a népmesék és népi mondókák adják.

Irodalmi nevelésük akkor éri el célját, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik. Mindennapi életében felismeri azokat a helyzeteket, amelyekre ráillenek az irodalmi alkotásokban megismert fordulatok, felfedezik környezetükben a szépet, a jót és egységben élnek önmagukkal és a világgal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat. A gyerekek maguk is meséljenek szívesen.
- Várják, igénylik a mesét.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak egymással.
- Megszilárdulnak a mesehallgatással kapcsolatos szokásaik.
- Játékidőben maguk is kezdeményezzenek a mesékkal, versekkel bábozást, dramatizálják őket.
- Gondosan bánjanak a könyvekkel
- Válgatják igényükkel lefekvés előtt a mese meghallgatása
- Ismertebb meséket, verseket tudjanak képek alapján elmesélni, felidézni.
- **A nemzetiségi nevelés a kultúraátörökítésé szolgálatába állítja a meséket, verseket, mondókákat. E szellemi értékek a hagyományok gazdagságát hozzák közel a gyermekekhez, melyen keresztül formálódik a kisebbségi identitástudatuk. Ezért nagy odafigyeléssel tervezzük meg az óvodai mese, vers tevékenysége során felhasznált irodalmi anyagot.**
- **Ismernek, önállóan mondanak verseket, mondókákat helyi gyűjtésből is.**
- **A mindennapi játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókázás, verselés óvodai gyakorlata a nemzetiség nyelvén**
- **A gyermekek mese-, versszeretete, ragaszkodása a nemzetiség irodalmi értékeihez.**

Funkcionális eszközök

- Mesekönyvek, bábok, maszkok, fejdíszek,
- diavetítő, diafilmek,
- applikációs képek,
- ruhadarabok.

5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes népi játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Cél

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a éneklés, közös játék által a gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának fejlesztése, valamint felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása, zenei élménynyújtás. A nemzetiséghez való kötődés erősítése zenei élmények által.

Énekelni minden nyelven jó. Helyi gyűjtésekből, más forrásokból a nemzetiségi sajátosságokkal ismertetjük meg a gyermekeket (speciális mozgások, a német dalok sajátos ritmusa, hangkészlete, hangszerek). Német nyelven aktív szókinccset szeretnénk kialakítani a nemzetiségi mondókák, dalok segítségével.

Feladat

- Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport szintjének megfelelő válogatása.
- Dalok, dalos játékok, mondókák tanulása anyanyelven és német nyelven egyaránt.
- **A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.**
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitás alakításában. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének – zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés
- Zeneiskolás növendékek koncertjeinek meghallgatása.

- A zenei élmény, minél többféle tevékenységhez kapcsolódjon. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Mivel a gyermek legfontosabb tevékenysége a játék, ezért olyan dalokat választunk, amelyek mozgáshoz, játékhelyzethez kapcsolódnak (kb.70 %), kevesebbet a játék nélküli, évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokból (25-30 %).
- Egyszerű táncos mozgásokkal, változatos játékmozdulatokkal és térformákkal ismertetjük meg a gyermekeket, melyet az óvodás korban lévő gyermek mozgása és ritmusérzéke megenged.
- Felkészítés a jeles napok, ünnepek, gyermekélet jelentős alkalmaihoz kapcsolódó énekes játékok, dalok tervezésére, megvalósítására.
- A 3-5-6 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak és szervezeti formák biztosítása.
- A gyenge hallású gyermekek felzárkóztatása és a kiemelkedő képességű gyermekek külön foglalkoztatása.
- **Szülőkkel való együttműködés megszervezése az életkornak megfelelő zenei élmények, nemzetiségi zenei hatások biztosítása érdekében.**
- **A nemzetiségi zenei kultúra megismertetése a zenén és táncon keresztül, ezáltal érzelmviláguk gazdagítása.**
- **A népszokások, néphagyományok ápolása aktualitásuknak megfelelően. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.**
- **Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.**
- **Ritmushangszerek használatával a zenei kezdeményezések szélesebbé tétele, jellegzetes népi hangszerek megismertetése (harmonika, trombita)**

Az óvónő a zenei képességek fejlesztésének területeit érvényesíti a tudatos tervező munkában

- Éneklési készség (tisztá éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése),
- A zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk-hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése),

- A ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, gyermekhangszerek).
- A zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok).
- Zenei alkotókészség fejlesztése.
- A zene hallgatására nevelés.

Módszertani alapelveink

- Egyéni képességek figyelembevétele
- Tapasztalatszerzési lehetőségek nyújtása
- Tárgyi és hangulati feltételek biztosítása
- Az éneklés fejlődésének biztosítása
- Játékos cselekvések

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, mondanak mondókákat, kiszámolókat.
- A magas és mély éneklés közti különbséget felismerik és alkalmazzák (magas-mély, halk-hangos kifejezéseket német nyelven is használják).
- Felismerik a különbséget a halk-hangos éneklés, beszéd és tapsolás között.
- A dallamot felismerik dúdolásról, hangszerről.
- A hangszínek finom eltéréseit felismerik.
- Felismerik az egyes hangszerek hangját, megszólaltatásuk módját (**a hangszerek nevét németül is alkalmazzák**).
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Szöveges ritmusmotívumokat képesek visszatapsolni.
- Élőzenét, népdalokat, műdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelen számukra a zene.
- Körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- Dallambújtatást végeznek rövid majd hosszabb motívumszakaszokkal.
- **A gyermekek szívesen énekelnek németül, a jellegzetes zenei motívumokat felismerik.**

- **A népi kultúra ápolása énekléssel, táncos körjátékokkal a kétnyelvű identitást alapozzák meg.**
- **A zenehallgatási dalanyagot is főként a népi gyűjtésből választjuk ki és lehetőség szerint helyi nyelvjárásban, dialektusban adjuk elő.**
- **Éneklés közben a gyermek kiejtése, kifejezőkészsége fejlődik.**
- **A szerepek vállalása: kérdező válaszadó segítik őket gátlásaik leküzdésében.**

Funkcionális eszközök

- Orff-hangszerkészlet,
- Ritmushangszerek,
- Zörej keltők
- Audiovizuális eszközök,
- Képfestő szoknyák, fekete mellények, népviseleti ruha.
- Óvónők által készített zenei és szemléltető eszközök.

5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Célja

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- **A tevékenység célját kiegészíteni a nemzetiségi kultúra sajátos tér-, forma-, színvilágának megismertetésével.**
- A tevékenység közben a gyermekek passzív szókincsének a bővítése

Feladat

- Megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal és a kézi munka technikai alapelemeivel.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- A gyermekek látáskultúrájának fejlesztése érdekében megfigyelés, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása.

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése: megfelelő légkör, hely, idő, megfelelő minőségű, és mennyiségű eszköz és anyag álljon rendelkezésre.
- Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
- Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk.
- A munkához kellő időtartam biztosítása.
- Az eszközök és anyagok tulajdonságainak és a velük való bánásmódnak a megismertetése.
- A gyermekek megtanítása, az eszközökkel való célszerű, helyes bánásmódra a balesetek megelőzése érdekében
- A gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztése egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel. A tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.
- A vizuális képességek fejlesztése:képi gondolkodás, megjelenítő és konstruáló képesség, a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Szülőket aktívan bevonjuk a csoportszobák dekorációjába
- Kiállítások, ünnepek szervezésénél odafigyelünk a vizuális kultúra fejlesztésére, annak felnőttekre hatására is.
- **Testtartási hibák megelőzése, helyes testtartás megtanítása**
- **A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció**
- **Finommozgás fejlesztése: a kéz ügyesség fejlesztése, írás előkészítése**
- **Az német kisebbség kultúrájának megismertetésével a kézi munka tevékenységének fejlesztése, (agyagozás, fonás, szövés)**

- Gyűjtsék össze a szülők, nagyszülők segítségével a nemzetiség tárgyi kultúrájának fellelhető emlékeit.
- Teremtsen lehetőséget nemzetiségi és népi kismesterségek valóságos folyamatában történő megfigyelésre /fazekas, gyapjúfonó, kékfestő, gyertyaöntő, mézeskalácsos /

A gyermeki tevékenységek

- A játékban megjelenő építés által létrehozható alakzatokkal a gyerekek alapvető térbeli tapasztalatokat gyűjtenek.
- Szerepjáték szituációjából eredő barkácsolás minden más feladathelyzetnél ösztönzőbb, s az így létrejött eredmény nem csupán mennyiségi, hanem esztétikai minőséget jelent.
- A képalkotás során megjelennek a többalakos térbeli kompozíciók.
- Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat.
- Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok.
- Élményeknek tapasztalatokon alapuló kifejezése.
- A plasztikai munkák során tapasztalatot szereznek az anyagok viselkedéséről, formálhatóságáról úgy, hogy közben minden érzékszervüket segítségül hívják az alaposabb megismerés érdekében.

Módszertani alapelveink

- A gyermekek életkori sajátossága az érzelmi dominancia: fontosnak tartjuk ennek érvényesítését a rajzolásban.
- Az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- A motiváció elvének érvényesítése.
- A differenciált bánásmód elvében érvényesítjük az egyéni adottságokat, az egyéni fejlődési ütemet.
- Egyéni fejlődési ütem figyelembe vétele választási lehetőségek biztosításával.
- A tevékenység elvének érvényesítése.
- A játékosság jellemzői a rajzolás területén: - örömszerzést nyújt, - teret ad az önállóságnak, kreativitásnak, - frusztrációmentes

A vizuális nevelés funkcionális eszközei

- Különböző méretű, és színű ceruzák,
- Különböző méretű ecsetek,
- Gombfesték, temperafesték, textil festék változatos alkalmazása,
- Tapétaragasztó, papír és faragasztó,
- Különböző minőségű papírok, textilek, bőrök, fonalak, rafia,
- Plasztilin, agyag, gipsz,
- Különböző méretű, színű és minőségű gyöngyök,
- Barkács eszközök: kalapács, fűrész, szögek, különféle ollók, hurkapálca, faanyag, fűrő,
- Természet kincsei: termények, szárított növények, kavicsok, csigaházak, stb.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek zárt és nyitott terek kialakításában.
- Képesek a tárgyak főbb formai jellemzőinek megnevezésére.
- Vegyenek részt a csoportszoba díszítésében, fejlődjön a szépérzékük.
- A helyes ceruzafogás alakuljon ki mindenkinél.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Próbálkoznak az egyszerű mozgások jelzésével.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélni tudnak az alkotásról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, kellékeket.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Emberábrázolásuk életkori szintjüknek megfelelő.
- **Az ábrázolásban használatos eszközöket, tevékenységeket németül is megnevezik.**
- **A népszokások, hagyományok és népi kismesterségek megismerésével identitásuk megerősödik.**
- **A különböző eszközök megnevezése - szókincsük gyarapodik.**
- A nemzetiség tárgyi kultúrájának értékeit megismerik.

5.6. Mozgás

Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének egyik lételeme és természetes megnyilvánulása a mozgás. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

- **Cél**

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában, és testi képességeinek fejlesztése, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése, társra való figyelés. Ezeknek fejlesztése hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. A

gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének fejlesztése. A személyiség akarati tényezőinek fejlesztése. A gyermek szabad mozgáskedvéhez a feltételek biztosítása.

Feladat

- A 3 – 7 éves gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermek mozgásszükségletének kielégítése érdekében.
- A szervezet általános, sokoldalú képzése, a testi fejlődés biztosítása
- A természet erőivel, – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni,
- Motorikus képességek fejlesztése
- Mozgásműveltség fejlesztése
- Játék, mozgás, versenyszellem igényének felkeltése
- A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.
- ***Testtartási hibák megelőzése, helyes testtartás megtanítása***
- ***A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció***

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötletet, irányítsa a gyermek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a leghatékonyabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermek számára.
- **A német nemzetiségi óvodai nevelés során a gyermek lehetőséget kap a testrészek, mozgásformák, utasítások megnevezésére, megértésére.**
- **Nyelvi ismereteik bővítésére kerül sor a térbeli viszonyok kifejezésével.**

- **A mozgással kapcsolatos nyelvi feltételek egyik legfontosabb alapelv- hogy az utasítások, az irányítás egyszerű és érthető legyen. Itt fontos szerepet tölt be a bemutatás és bemutattatás, hogy könnyebb legyen a feladat megértése a végrehajtás céljából.**

5.6.1. Mozgásfejlesztés keretei

Szervezett keretek: testnevelés foglalkozások óvodai tevékenységek körében

Szabadon választott mozgáskeretek: kirándulások, sportnapok, úszás, kerékpártúrák, szánkózás

Feladatunk a szülők figyelmének felhívása az óvodán kívüli mozgáslehetőségekre.

Funkcionális eszközök

Többfunkciós tornaszer

Padok, tornaszőnyeg, zsámoly, bordásfal

Kötél, karika, labdák különböző méretben

Egyensúlyozó lépegetők,

Preventív torna kiegészítő eszközei

Nagymozgást fejlesztő udvari mászóakák,

Különböző minőségű terep (föld, homok, beton, kavics)

Gyermeki tevékenységek szervezett keretek között:

- Játékok: szerep-, utánzó-, futójáték végzése különböző alakzatokban
- Fogó-, labda-, sorversenyek
- Gimnasztika: szabad, páros, társas-, kéziszer-gyakorlatok, padgyakorlatok
- Gyakorlatok különböző testhelyzetekben
- Kar-, törzs-, lábgyakorlatok
- Járás, különböző alakzatokban
- Futás-ugrás (távol-magas)
- Támaszok, függések, gurulások
- Egyensúlygyakorlatok
- Dobások: labdafogás, célba dobás, labdagyakorlatok
- Preventív testnevelés: láb-, gerincgyakorlatok, a test izomzatának erősítése

Gyermeki tevékenységek szabadidőben

- Kirándulások
- Kerékpározás
- Mozgásos játékok az udvaron

Módszertani alapelveink

- A gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek figyelembevétele
- Mozgáslehetőségek biztosítása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, mozgásos játékokban kitartóak, szabályokat betartják.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke összerendezett és fejlett.
- Térben tájékozódni tudnak, irányváltoztatásra képesek.
- Állóképességük fejlett.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Labdafogásuk biztos, tudnak helyben labdát vezetni.
- **A gyerekek az irányított mozgások utasításait német nyelven is megértik.**

5.7. A külső világ tevékeny megismerése, benne matematikai tapasztalatok

A gyermek miközben felfedezi a környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének egyik lételeme és természetes megnyilvánulása a mozgás.

Cél

A gyermek aktivitása során közvetlen és a tágabb környezet megismerése felfedezés során, a gyermek pozitív viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. A valóság felfedezése megismerése során a gyermek felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítása, viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér, - sík – és mennyiségsszemlélete.

A gyermeki érdeklődés, kíváncsiság felkeltése, kielégítése az őt körülvevő természeti és

társadalmi környezete iránt (óvja, védje, becsülje, tisztelje környezetét) pozitív érzelmi viszony kialakítása. Az ember környezetkultúrája, környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése.

Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a matematikai neveléssel. Olyan gazdag tevékenység rendszer biztosítása, melyben a gyermek, tevékenykedés közben a matematikai alapfolyamatokkal kapcsolatba kerül. A játékos tevékenységek során az óvodapedagógus magyarázatát mindig a helyes verbális kifejezés kíséretében, hogy a matematikai fogalom és a szójelentés helyesen rögződjön.

Ebben a képességi körben a leginkább lehetséges az ismereteken keresztül a másodnyelvi szókinccs (fogalomkör) bővítése.

Törekszünk pozitív érzelmi viszony kialakítására szülőföldjükhöz, a nemzetiség szokásaihoz, hagyományaihoz, kultúrájukhoz.

Feladat

- Olyan gazdag tevékenység rendszer biztosítása, mely az otthonról hozott hiányosságokat pótolja, korrigálja, kiegészíti,
- **Fontos feladatunknak tekintjük, a nemzeti kultúra, a hagyományok, a helyi népszokások felelevenítését is, s ezzel a nemzeti öntudathoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakulását,**
- Azt kell a gyermekekben megerősíteni, hogy mennyire összefügg, és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Az óvodapedagógus feladata, hogy biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- Már az óvodában fel kell készíteni a gyermekeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.

- A 3-6 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében.
- A gyermek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gondolkodás, következtetés képességének kialakításához helyzetek teremtése, megfigyelési szempontok kitűzése, megoldási lehetőségek megbeszélése.
- Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.
- Az ok-okozati összefüggések feltárása, azok magyarázata a játékos tevékenységek során.
- Matematikai játékok tartalma: tájékozódása térben, téri irányok ismerete, személyek - tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, összemérése és számlálása a tevékenységekben és a spontán helyzetekben.
- *A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat.*
- *Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak, SNI-s gyerekek) tisztelete és szeretete is.*
- *Természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia.*
- A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe.
- **A környezettel való ismerkedés során a gyermek tapasztalatot szerez a nemzetiség nyelvén is az őt körülvevő közvetlen és tágabb környezetéről. Ezeket az ismereteket a gyermek folyamatosan felhasználja játékában, alkalmazza tevékenységeiben.**
- **Ismerkedjenek meg tapasztalás, szemléltetés útján mezőgazdasági munkákkal nemzetiségi vidéken – falusi udvar.**
- **A gyermek életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket a nemzetiség nyelvén közvetíteni tudja.**
- **Ismerje meg a helyi nemzetiségi szokások hagyományok értékeit.**

A tevékenységek tartalma

- A gyermekek mindennapi tevékenységük közben ismerkednek környezetükkel, az óvodával, az óvodai élettel.
- A gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda környezetében szervezzük, a megfigyelések színtere kiterjed a parkra, ill. a település távolabbi részére.
- Szerezzenek tapasztalatokat az évszakok jelenségeiről, szépségéről, színeiről, növényeiről, az állatok életéről.
- Figyeljék meg és keressenek összefüggéseket, az évszakok váltakozása, az emberek tevékenysége, az időjárás és öltözködés között.
- Végezzenek az évszaknak megfelelő kísérleteket, megfigyeléseket, beszéljék meg azokat.
- Legyenek közvetlen tapasztalataik az állatok életéről, a természet védelméről.
- Tapasztalásszerzés útján bővülnek a gyermekek családdal, testrészekkel, közlekedéssel kapcsolatos ismereteik.
- A megfigyelések során összehasonlítanak tárgyakat, személyeket, halmazokat képeznek.
- A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők.
- Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.
- Tapasztalatokat szereznek a geometria körében, tájékozódnak a térben és a síkban ábrázolt világban.
- Párosítanak, ismerik a több-kevesebb fogalmát, a relációs helyzeteket.
- Felismerik a színeket, ill. azok árnyalatait.

Módszertani alapelveink

- Megfigyelési, tapasztalási lehetőségek biztosítása.
- Problémahelyzetek teremtése
- A gyermek egyéni fejlődési üteméhez való alkalmazkodás.
- Anyanyelvi és nyelvi fejlesztés lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, ismerik lakásukat, címüket, lakhelyüket és szülei foglalkozását.
- Gyakorolják a közlekedési szabályokat, ismerjék fel a közlekedési eszközöket. Gyakorlottak lesznek az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a település fontosabb intézményeit.
- Síkban és térben jól tájékozódnak (ismerjék az alapszíneket).
- Halmazokat különböző szempont szerint képesek rendszerezni.
- A tevékenységek során szereznek annyi tapasztalatot, ismeretet, hogy alkalmazni tudják a „pár” fogalmát.
- Testrészeiket és azok funkcióját ismerik
- Igényesek testük és környezetük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat.
- Ismerik az évszakok közötti különbségeket, képesek azokat egymással a jellemző jegyek alapján összehasonlítani, az időjárás és az öltözködés közti összefüggéseket.
- Ismerik az évszakhoz kapcsolódó néhány kiemelkedő hagyományt, népszokást.
- Ismerik a növényeket, a növény, gyümölcs fogalmát és azok fejlődését, a fejlődésük és az időjárás közötti összefüggéseket, azok gondozását, védelmét
- Ismerik az állatokat, az állat fogalmát, azok gondozását, védelmét, képesek azokat különböző tulajdonságok, életmódjuk szerint rendszerezni. Ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat – költözőt és nálunk telelőt – ismerik óvásukat, védelmüket.
- A gyermek tevékenységei során szerezzen tapasztalatokat, bővítse ismereteiket, fejlődjön gondolkodási képessége.
- Osztályozzon, rendezést, sorba rendezést végezzen.
- Becslés; mérés
- Azonosságok, –különbségek megfigyelése
- Számfogalom; térfogalom / alatt, fölött stb. /
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- **Megneveznek növényeket, állatokat, évszakokat nemzetiségi nyelven.**
- **Megneveznek tárgyakat, dolgokat nemzetiségi nyelven.**

- A gyermek egész napos tevékenysége során tapasztalatot szerezhet a környező valóság mennyiségi és minőségi viszonyairól, ezek megnevezésével, gyakorlással szókincsük és kifejezőképességük fejlődik.
- Matematikai tevékenységekben nemzetiségi nyelven számolnak.

5.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. (önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.)

Feladat

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.
- Az óvónő erősítse azokat a pozitív indítékokat, melyek munkára készítetik a gyermekeket.
- Tapasztalat útján fedezzék fel a gyermekek a munka hasznosságát, szükségességét.
- Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

- Tanulják meg tisztelni a munkát, a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Éljk át az „én tettem, mi tettük” sikerélményt.
- A gyerekek érezzék, hogy munkájuk érték, ami alatt itt nem csak anyagi, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai, stb. értéket egyaránt értünk.
- A munkavégzés során a higiéniai és balesetvédelmi szabályok betartására, egészség, testi épség megóvására nevelünk,
- A munka megosztása. során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.
- Az óvónó az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez adjon mintát.
- A gyermekek a munka jellegű tevékenységeket: a testápolás, étkezés, öltözködés, környezetgondozás terén önmagukért és társaikért végezzék.
- Szülők ismertetése gyermekük munka jellegű tevékenységéről, a közösségért végzett munka fontosságáról.
- Ötletekkel segítjük a szülőket a családon belüli munkamegosztás lehetőségére.
- ***Környezetük valóságú megismerése***
- **A munkafolyamatokban, az eszközök neveinek, a konkrét cselekvéseknek nyelvi gyakorlása, illetve: a funkcionális eszközöknek tájnyelvi megismertetése.**

A gyermeki tevékenységek tartalma

- Csoportszoba rendberakása, díszítése, átrendezése a különböző tevékenységekhez.
- Játékok elrakása, tisztántartása, kisebb javítása.
- Segítői (naposi) munka. Étkezéssel kapcsolatos feladatok elvégzése a szokásrendnek megfelelően.
- Tisztálkodásnál, öltözködésnél, vetkőzésnél a kisebbek és egymás segítése (a nagyobbak önállóan tevékenykedjenek).
- Ügyeljenek az öltöző és a mosdó tisztaságára és rendjére.
- Élősarok gondozása évszaknak megfelelően (termények gyűjtése, magvak, ágak hajtatása).
- Az itt telelő madarak etetése.
- Alkalomszerűen segítsenek a játszóudvar rendberakásában (falevelek, termények összegyűjtése, elhordása, összeszedése, járda söprése, hólapátolás stb.).

- Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.
- A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.
- **A munkafolyamat közben a német nyelven megnevezett tárgyak, eszközök, tevékenységek gyarapítják szókincsüket, kifejezőképességük csiszolódik.**

Módszertani alapelveink

- A gyermekek egyéni fejlődési ütemének tiszteletben tartása.
- Folyamatosság elvének érvényesítése.
- A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen végeznek munkát a közösségért.
- A munkavégzésükben igényesek és önállóak.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Egyéni munkavállalásukban érzik a munka szükségességét és az ebből fakadó felelősséget.
- Szívesen készítenek ajándékot, meglepetést a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- Tanulják meg az eszközök célszerű, balesetmentes használatát.
- A munkamegosztásban tudjanak döntést hozni.
- **A munkafolyamat közben a megnevezett tárgyak, eszközök, tevékenységek gyarapítják nemzetiségi szókincsüket, kifejezőképességük csiszolódik.**
- **A gyermekek egyéni képességeiknek megfelelően képesek tájékozódni kommunikációs helyzetekben a kisebbség nyelvén is.**

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétel a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

6. Ünnepeink, hagyományaink

Az óvodai csoportok életére jellemző a közösen végzett munka. Fontosnak tartjuk nevelőmunkánkban a közös élményre épülő közös tevékenységeket. Erre az alapelvre építettünk az óvoda ünnepei, rendezvényei számbavételekor. Ezek egy része nagyobb közösségek együttlétét kívánja, más része csak csoporton belüli. Az ilyen alkalmak lehetőséget teremtenek tágabb környezetben is a másság elfogadására. Az ünnepek, rendezvények előkészületeiben, megformálásában az egyéni képességfejlesztést tartjuk fontosnak.

Ünnepeink, rendezvényeink egy nevelési év keretében

Gyermekcsoporton belüli ünnepek, a helyi közösség jeles napjai:

- Születésnap
- Névnap
- Szüret
- Búcsú, vásár
- Mikulás
- Advent, karácsony
- Március 15.
- Húsvét,
- Emausz
- Anyák napja

Az ünnepek tartalma

- Mozgás, mozgásos játékok
- Énekes gyermekjátékok, körjátékok, koncertek
- Mondókák, versek, mesék, dramatikus játékok, bábelőadások
- Az ünnep jellegének megfelelő ajándékkészítés, különféle ábrázolási technikák alkalmazása.
- Találós kérdések, népi jóslások, rigmusok

Óvodai gyermekcsoportok közös ünnepei

- Őszanyó
- **Búcsúfa állítás. A német nemzetiség máig élő néphagyománya. A termény betakarításának ünnepe, a munkák befejezése és a téli időszak kezdete.**
- Lampionos felvonulás
- Őszi koncert (Bóly)
- Farsang
- Gyermeknap
- Húsvéti koncert
- Nagycsoportosok búcsúztatása
- Évzáró
- Nemzetiségi nap,
- Nagycsoportosok közös havonkénti programja.

A közös ünnepek tartalma

- Mozgásos játékok, versenyjátékok, ügyességi és sportjátékok
- Hangszeres zenei előadások a zeneiskola növendékeinek közreműködésével.
- Énekes játékok, körjátékok
- Versek, mesék, mondókák

- Terményekkel való munkálkodás
- Barkácsolás, népi játékok készítése terményből, többféle ábrázolási technika felhasználásával kiállítási anyag összeállítása.
- Népi kismesterségek megismerése, kipróbálása: mézeskalácssütés, gyertyaöntés, korongozás, kosárfonás, székfonás, kékfestő.
- Mesedramatizálás

Óvodai élet hagyományai

- Nagycsoportosok elkísérése az iskolába szeptember elején
- Nagycsoportosok programja
- Zenés bábjáték

Az óvodai életünk hagyományainak tartalma

- Versek, énekek, ünnepi köszöntők
- Bibliai történetek
- Mesék, filmelőadások, zenei előadások külső közreműködőkkel

A település hagyományai, jeles napjai

- Búcsú
- Vásár
- Lakodalom
- Disznóvágás

Valamennyi ünnepünk előkészítése, szervezése kétnyelvű. Az ünnepek a szülők számára nyitottak, lehetőség szerint bevonjuk őket a szervezési munkákba. A tágabb közösségben tartott ünnepek helyszíne az óvoda udvara és a település területe.

A programok többsége a partnerközpontúság elve alapján szerveződik, nagyobb betekinthetőséget biztosítva az érdeklődők számára az óvodai élet iránt.

A terveink megvalósításához szükséges anyagi fedezetet részben költségvetési, pályázati ill. szponzori támogatásokból biztosítjuk.

		Ő S Z				
N Y	Augusztus	Szeptember Iskolai tanévnitó Nagycsoportosok átkísérése az iskolába Nagycsoportosok programja Név és születésnap	Október Vásár, búcsú Öregek hónapja Nagycsoportosok programja Búcsúfa Név és születésnap	November Őszanyó- búcsúztató Őszi-koncert Lampionos felvonulás Nagycsoportosok programja Név és születésnap	December Advent Mikulás Nagycsoportosok programja Luca-nap Név és születésnap	T
	Július Nyári élet, fürdés Név és születésnap				Január Zenés bábelőadás Havas program Nagycsoportosok programja Név és születésnap	É
Á R	Június Nagycsoportosok biciklitúrája Kirándulások csoportonként Nyári élet, fürdés Név és születésnap	Május Anyák napja Nagycsoportosok programja, iskolalátogatás Gyermeknap Ovi-ballagás Név és születésnap	Április Húsvét, Emausz Tavaszi koncert Nagycsoportosok programja Név és születésnap	Március Március 15. Múzeumlátogatás Nagycsoportosok programja Iskolai nyílt nap Név és születésnap	Február Farsang Nemzetiségi Nap Nagycsoportosok programja Név és születésnap	L
		T A V A S Z				

7. A kisebbségi óvodai nevelés célja

A kisebbségi óvodai nevelés célja:

- A nemzetiségi nyelv és kultúra közvetítése a gyerekek egyéni fejlettségi szintjének és az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- A német nemzetiségi kultúra és hagyomány ápolás a gyerekek életkorának megfelelően.
- Az óvodás gyermekek felkészítése az iskolai német oktatásra.
- A kétnyelvű identitástudat megalapozása.

7.1. A kisebbségi nevelés feladatai

- **Az anyanyelvi környezet biztosítja a kisebbségi nyelv megszerettetését, a kisebbségi nyelv megismerését, elsajátítását,**
- **A gyermekek nyelvismeretét figyelembe véve a kisebbség nyelvén folyó, minél teljesebbé váló kommunikáció biztosítása.**
- **A kiemelkedő nyelvi készségekkel rendelkezők egyéni differenciált fejlesztése.**
- **A kisebbség nyelvének és kultúrájának megismerése, elsajátítása.**
- **A kulturális hagyományok átörökítése.**
- **Készítse fel a gyermeket a kisebbségi nyelv tanulására.**
- **Segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.**
- **Ápolja és fejlessze a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat, segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását, belsővé válását.**
- **A kisebbségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett-figyelembe véve a gyermekek nyelvismeretét- minél teljesebbé váljon a kisebbség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzásokon alapuló nyelv elsajátítását.**
- **A kisebbségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából tudatosan felépített tematika segítségével, változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak napi és heti rendjét.**
- **A kisebbségi kultúrkincsben legyenek képesek észrevenni a szépet.**
- **A kisebbségi nevelés során átélt esztétikai élmények segítsék a gyermek kötődésének kialakulását az adott kisebbséghez.**
- **A kisebbségi családokkal való folyamatos együttműködés megvalósítása a fentiek érdekében.**

7.2. Ziele der Minderheitenerziehung im Kindergarten

- **Vermittlung der Nationalitätensprache und Kultur entsprechend den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes.**

- **Pflege der Kulturgüter und Traditionen der deutschen Nationalität entsprechend dem Lebensalter des Kindes.**
- **Vorbereitung der Vorschulkinder auf den Sprachunterricht.**
- **Anbahnung einer zweisprachigen Identität.**

Aufgaben der Minderheiterziehung

- **Die muttersprachliche Umgebung sichert und erweckt in den Kindern die Lust zu der Erkennung und Aneignung der Minderheitensprache.**
- **Den Stand der Sprachentwicklung des Kindes zu berücksichtigen, Förderung einer vollständigen zweisprachigen Kommunikation.**
- **Individuelle und differenzierte Erziehung der Kinder, die eine hervorragende sprachliche Fertigkeit besitzen.**
- **Die Kinder sollen die Sprache und die Traditionen der deutschen Minderheit kennenlernen.**
- **Kulturelle Traditionen vererben.**
- **Sie soll die Kinder auf das Lernen der Minderheitensprache vorbereiten,**
- **Sie soll zur Entwicklung und Stärkung des Identitätsbewusstseins beitragen**
- **Sie soll zur Erhaltung des Minderheitendaseins beitragen, und die zur Kultur verbindende Traditionen und Bräuche pflegen und entwickeln,**
- **In einem Kindergarten, der mit Kindern der Minoritäten arbeitet, muss man ein hohes Maß an Offenheit und Sensibilität haben, um den Kindern die Kommunikation in der Minderheitssprache näher zu bringen. Die Kindergärtnerin sichert mit den regelmäßig wiederkehrenden Kommunikationssituationen den auf der Nachahmung basierenden Spracherwerb.**
- **Aus dem Minderheitskulturgut und aus der Volkskultur soll die Kindergärtnerin mit Hilfe einer bewusst aufgestellten Thematik, vielfältig den Erwerb der deutschen Sprache ermöglichen. Mit Rücksicht auf die sich herausgebildeten Situationen, suchen wir in den alltäglichen Tätigkeiten die Möglichkeit für die Entwicklung der Kommunikationsfähigkeit.**

- Die Kinder sollen fähig sein, das Schöne in dem Minderheitskulturgut zu erkennen.
- Die durch die Minderheitenerziehung erlebten ästhetischen Erlebnisse sollen eine Bindung zu der Minderheit in den Kindern ins Leben rufen.
- Zusammenarbeit ausbauen mit den Minderheitenfamilien im Interesse der Oberstehenden.

Unsere Leitsätze

Deutsche Sprache und Kultur sind unverzichtbare Grundvoraussetzungen für Erhalt und Stärkung ungarndeutscher Identität. Im Kindergarten wird den Kindern die Begegnung mit Kultur, Lebensformen und Traditionen der Ungarndeutschen und das Hineinleben in die deutsche Sprache ermöglicht.

Unser Bild vom Kind

Eine positive emotionale Bindung zur Sprache und Kultur der deutschen Minderheit.

Merkmale der Entwicklung am Ende der Kindergartenzeit:

- Das Kind hat Spaß und Freude die traditionellen Feste und Feiern zu erleben.
- Das Kind verfügt über einen seinem Alter und seinen eigenen Fähigkeiten entsprechenden Wortschatz, der ihm die Vermittlung der erworbenen Kenntnisse in deutscher Sprache ermöglicht.
- Das Kind ist fähig, sich den kommunikativen Situationen entsprechend zu verhalten (Verstehen von einfachen Fragen, Erfüllung von Bitten, Fähigkeit zur Übernahme der Rolle des Antwortgebers).
- Das Kind kennt zahlreiche Lieder, Reime, Verse, Spiele aus der deutschen bzw. ungarndeutschen Kultur.
- Das Kind verfügt über einen seinen individuellen Fähigkeiten und Fertigkeiten entsprechenden passiven Wortschatz.
- Das Kind kennt manche örtliche ungarndeutsche Traditionen, Bräuche, es schätzt und respektiert diese.

Unser Bild vom Kindergarten in unserem Kindergarten

- wird eine kindorientierte Sprachförderung angeboten, die spielerisch, erlebnisorientiert, im Sinne einer ganzheitlichen Förderung gestaltet wird.
- werden im Tagesverlauf die vielfältigsten Anlässe genutzt, mit Kindern Deutsch zu sprechen.
- werden sowohl die ungarndeutschen kulturellen Traditionen gepflegt, als auch die aktuelle Lebensumwelt der Kinder berücksichtigt.
- Im zweisprachigen Milieu ist es wichtig, dass die Kinder das Nebeneinanderleben verschiedener Kulturen und deren Unterschiede positiv erleben.

Berufliche Kompetenz - Das Bild der Kindergärtnerin

- Die Kindergärtnerinnen kennen und pflegen die ungarndeutsche Kultur und die ungarndeutschen Traditionen. Sie identifizieren sich damit.
- Die Erzieherinnen verfügen über Kompetenzen, die es ihnen ermöglichen, den aktuellen Entwicklungsstand eines Kindes festzustellen und einen altersadäquaten Sprachlernprozess zu initiieren und zu begleiten.
- Die Erzieherinnen machen einerseits den Kindern ungarndeutsches Kulturgut bekannt, pflegen altes Lied- und Erzählgut, und ermöglichen den Kindern Begegnungen mit der lokalen Mundart der Ungarndeutschen, sie setzen andererseits auch modernes kindgerechtes Bildungsmaterial ein.

Die Möglichkeiten der Minderheitenerziehung durch Spielen und Tätigkeiten:

- Die wichtigste Aktivität der Kinder ist das SPIEL, das alle Tätigkeitsbereiche der zweisprachigen Erziehung durchdringt. Wir betrachten das Spiel als die typischste Lebensäußerung des Kindes, als die nützlichste, fördernde Grundaktivität, als Erziehungsmittel und –Methode, Organisationsrahmen und –Form des Vorschulalters.

Das Spiel, das viele Möglichkeiten zur freiwilligen Reproduzierung der sprachlichen Kenntnisse bietet, bekommt eine bedeutende Rolle in der zweisprachigen Erziehung. Die in den täglichen Spielsituationen erscheinenden Möglichkeiten im Interesse der Anregung der deutschsprachigen Kommunikation ausnutzend, und dabei den Kindern Muster anbietend, können wir günstige Bedingungen zur Übung der deutschen Sprache sichern.

- **Beim Übungsspiel werden Spielzeuge und einfache Tätigkeiten, Materialien benannt.**
- **Beim Regelspiel wird der passive Wortschatz erweitert.**
- **Im Laufe des symbolischen Spiels und des Rollenspiels, des Puppenspiels und des Dramatisierens werden die alltägliche Kommunikation und die Übung der deutschen Sprache durch Dialoge und durch die Darstellung von Situationen realisiert.**
- **Mit Hilfe von deutschen Volksspielen kann bei Kindern über der Wortschatzerweiterung hinaus auch die positive Bindung an die Nationalitätenkultur ausgestaltet werden.**
- **Schaffung solcher sprachlichen Situationen, die mit Tätigkeiten verbunden sind und den Kindern bei einer entsprechenden emotionalen Sättigung sprachliche Erlebnisse sichern.**
- **Das Aufräumen, die Benutzung des Waschraums, die Mahlzeit, der Tischdienst, das Anziehen und der Aufenthalt auf dem Hof geben eine ausgezeichnete Möglichkeit zur Sprechübung.**
- **Das aktive Kennenlernen der äußeren Welt durch das Spiel**
- **Darstellende Spiele mit Handlung und Nachahmung, kurze Märchen der Sprachkenntnissen gemäß.**
- **Kinderreime, Abzählreime mit spielerischer Bewegung.**
- **Lieder und Singspiele mit Bewegungen, die dem Kennenlernen der Melodie und des Rhythmus der Sprache und der Musik der deutschen Minderheit beitragen.**
- **Das Kennenlernen und das Bewahren der örtlichen Volkstraditionen, Bräuche und Gegenstandskultur.**
- **Wortschatzerweiterung durch darstellende Tätigkeiten,**
- **Bewegungsspiele auf Basis der Nachahmung.**
- **Das Kennenlernen der Spiele, Tänze aus dem Volksgut der deutschen Minderheit, einige auch in Mundart.**
- **Traditionen der deutschen Minderheit pflegen, wie z.B. die Großeltern, die ältere Generation und Einladung deren in unseren Kindergarten.**
- **Gute Zusammenarbeit mit der Schule**
- **Organisierung einer deutschen Minderheitenwoche im Kindergarten.**

- **Erwerb sprachlicher Erfahrungen und Kenntnisse spontan und unter organisierten**

Rahmen

8. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

A köznevelésről szóló törvény megfogalmazza a különleges gondozáshoz való jogot. A gyermek megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

- *Az Óvodai nevelés folytatja, új módon kiegészíti, illetve bizonyos esetekben korrigálja a családi nevelést, illetve épít a korai gondozásra.*
- *Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg a fejlődésük lehetséges ütemében.*

8.1. Az integráció célja

- *Az ép és integrált gyerekek együttnevelésével segítséget nyújtani a sajátos nevelési igényű gyerekeknek személyiségük harmonikus fejlődésében, a bennük rejlő lehetőségek maximális kibontakozásában.*

- *Másrészt módot teremteni arra, hogy megtanuljanak élni, tanulni, tevékenykedni és minden olyan dolgot, amikre később az „integrált” felnőtt életben szükségük lehet.*

Hosszú távú célja

- *Elfogadó, mások problémáira érzékeny társadalom kialakulása.*
- *Ehhez szükség van a másságot elfogadó környezetre, ahol elfogadják sikeres próbálkozásait, eredményeiket, erőnyeiket, ahol a másságukat csak ott látják, ahol segítő célú megkülönböztetésre van szükségük.*

8.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének elvei

- *Ezeknél a gyerekeknél is a nevelés általános célkitűzéseit valósítjuk meg a sérülésük arányában. az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,*
- *Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,*
- *A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,*
- *A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.*
- *A gyerekeket egyéni ütemben, egyéni bánásmóddal neveljük, hiszen minden gyerek egyedi individum, egyszeri és megismételhetetlen.*
- *Mivel nagyobb méretű differenciálást, egyéni bánásmódot igényelnek, szükséges lehet új módszerek, terápiák, technikák, esetleg speciális segédeszközök alkalmazására. A különleges gondozási igényből adódó feladatok végrehajtásánál törekszünk arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.*
- *Egyes területeken kiemelkedő képességeiket felismerjük, gondozzuk.*
- *A másság elfogadása és pozitív minta közvetítése erkölcsi nevelésünk alapja.*

Minden gyereknek alapvető emberi joga, hogy megfelelő ellátásban részesüljön. A többségi óvodában történő együttnevelés fejlesztés céljait minden esetben az illetékes szakértői bizottság szakvéleményére támaszkodva egyéni fejlesztési terv alapján valósul meg.

8.3. Az alapító okiratunk alapján:

- a) olyan gyermekek integrált nevelése, akik érzékszervi (enyhén hallássérült), enyhén értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, a megismerő*

funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós rendellenességével küzdenek

- b) olyan gyermekek integrált nevelése, akik a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek.*

Azokat a gyermekeket, akiknél valamilyen problémát észlelünk elsőként a BMPSZ Nevelési Tanácsadó szakemberei vizsgálják, majd, ha szükséges tovább küldi a Baranya Megyei Szakértői Bizottsághoz. Szakvéleményük alapján biztosítjuk a fejlesztéshez szükséges feltételeket.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel a Baranya Megyei EGYMI által foglalkoztatott logopédus, gyógypedagógus foglalkozik.

8.4. Személyi feltételek

Az óvodapedagógus humánus beállítottsága, empátiás készsége nem pótolja a szakmai felkészültséget.

A túlzott gyámkodás, rosszul értelmezett gondoskodás akadályozza a fejlődést, nem ad lehetőséget a képességek kibontakozására. Az óvodapedagógus legyen nyitott a fogyatékos gyerekek iránt, az integrációról rendelkezzen alapismerettel, hogy a csoportjában az összes gyerek szükségleteit figyelembe véve az általános és speciális feladatokat is meg tudja valósítani.

Óvodákban utazó gyógypedagógusok fejlesztik a sajátos nevelést igénylő gyerekeket, illetve segíti az óvodapedagógusok munkáját.

8.5. Tárgyi feltételek

Az integrációhoz szükséges és használható eszközök az óvodákban részben megtalálhatók, a szükséges hiányzó eszközöket folyamatosan beszerezzük. Az ajánlott eszközök listája vásárláskor segíthet a fogyatéknak megfelelő játékok kiválasztásában.

8.6. A sikeres integrációt segítik

- *A tünetek korai felismerése esélyt adhat a mielőbbi szakszerű fejlesztésre.*
- *Egy csoport két különböző fogyatékosági típusba tartozó gyerekeket ajánlott integráltan nevelni.*
- *A sikeres működés érdekében az integrált nevelés kis létszámú csoportban folyjék.*
- *Nagyon fontos a kapcsolattartás a gyógypedagógussal és a szülővel annak érdekében, hogy a foglalkozás során felmerülő tanulási szituációkat otthon is megerősítsék (napló, füzet)*
- *Több esetben ideális lenne, ha a gyermek csak fél napig, vagy meghatározott napokon járna óvodába, amíg el nem éri a fejlődés meghatározott szakaszát, így többet lehetne a szülővel, több idő lenne a szituációhoz kötött élményszerzésre, fejlesztésre.*
- *A pedagógus hozzáállása, szakértelme*
- *A gyermek szülei, vagy legalábbis az egyik szülő segítő együttműködése*
- *A gyermek fogyatékosági típusára szakosodott gyógypedagógus*
- *A gyermek személyisége, nyitottsága*
- *A csoporttársak felkészítése, befogadó hozzáállása, melynek során az ő személyiségük is sokban gazdagodik.*

8.7. Integrációs lehetőségek a csoporton belül

Az óvodás kor kezdetén igen kis számban található a már regisztrált vagy diagnosztizált sajátos nevelési igényű gyermek. A problémák még nem jelentkeztek, vagy a szülők nem vették észre azokat. Ők spontán integrálódtak. A fogyatékosági típusra szakosodott gyógypedagógus jelenléte által válik a spontán integrációból tudatos együttnevelés. Az integráció két félt tételre fel, a beilleszkedni akarót és az őt fogadót. Mindkét részről alkalmazkodást, egymáshoz igazodást igényel.

Felborul az egyensúly, ha az egyik fél kénytelen túlzottan alkalmazkodni a másikhoz.

Feladatok:

- *Év elején az utazó gyógypedagógus hospitál a csoportban*
- *A szakértői vélemény és saját megfigyelései alapján elkészíti a gyermek egyéni fejlesztési tervét, melyet az óvónővel megbeszél*

- *Folyamatosan konzultálnak a gyerek fejlődéséről az óvónőkkel*
- *A gyógypedagógus segíti az óvónők munkáját az integrált nevelésben*
- *A szülőket közösen tájékoztatják a fejlesztés eredményeiről, a szülő feladatairól*

8.8. Integrációs lehetőségek a csoporton kívül

A gyógypedagógus a fejlesztendő gyerekeket egyénileg és mikro-csoportokban a csoportból kiemelve is fejleszti. Olyan alapvető képességeket és készségeket sajátítanak el ilyenkor a gyermekek, amelyekhez a személyes odafigyelés és több idő szükséges.

A korrekciós munka az életkornak megfelelő tevékenységi formában, egyéni tempóban, és egyénre szabottan valósul meg.

8.9. Partnerek

- *Szülők: szerepe alapvető és lényeges, egyben nélkülözhetetlen, nagy szerepe van, hogy a beilleszkedés sikeres legyen.*
- *Többi szülő: a másság tolerálását és annak helyes kezelését nem mindenkinek volt módja megtanulni*
- *Az óvoda dolgozói: viselkedési mintájuk minden gyermeknek nevelő értékű*
- *Szakszolgálatok: részt vállalnak a gyermekek diagnosztizálásában, fejlesztésében, a megfelelő iskolatípus kiválasztásában*
- *A Baranya Megyei EGYMI utazó gyógypedagógusokon keresztül fejleszti, illetve segíti a csoportokban folyó fejlesztő munkát*

8.10. Az óvodai integrációhoz ajánlott eszközök

Mozgásfejlesztő eszközök

- *Tornaszőnyeg (mozgatható, színes)*
- *Billenő deszka*
- *Billenő rács*
- *Gimnasztikai labda*
- *Kör alakú egyensúlyozó*

Készségfejlesztő játékok, eszközök

- *Tapintást érzékelő és memória, fejlesztő készlet, tapintó dominó*
- *Lábtapintás érzékelő készlet*
- *Fa vagy műanyag állatok*
- *Képkészletek (ellentétes/ összetartozó képek, környezetünk tárgyai, történetek képekben)*
- *Környezetünk hangjai (hang kazetta)*
- *Formaillesztő játékok (geometriai testek kirakója)*
- *Logico készletek*
- *Mintakereső tábla*
- *Forma dominó*
- *Memória*
- *Mesekönyvek (cselekményeket tartalmazó képekkel)*
- *Szem-kéz koordinációt fejlesztő játékok („Vezesd a helyére!”– táblák, huzalpályák, írás előkészítő táblák, fagyöngyök)*
- *Térirány észlelést fejlesztő játékok.*
- *Szerialitást fejlesztő játékok (folyamat puzzle, képes történetek)*
- *Bábok*

9. Komplex állapotfelmérés, a gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése

- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés, anamnézis elkészítése a gyermekek teljes körében
- Beilleszkedési adatlapok elkészítése gyermekek beszoktatási folyamatának értékeléséről
- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követő fejlődési ívek vezetése
- A gyermekek **differenciált egyéni** fejlesztése, az egyénre szabott személyiségfejlesztő tevékenységrendszer alkalmazása
- Helyi Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a gyermekek élményhez juttatása, a tárgyi és humán erőforrás folyamatos fejlesztése
- **Korszerű** óvodapedagógiai **módszerek** alkalmazása: az óvoda képes a különböző szociális háttérrel és különböző, eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására,

együttnevelésére, egyéni, differenciált fejlesztésére. A zene és mozgáspedagógiai módszerek beépülnek a csoportok mindennapi életébe. A családokkal való kapcsolattartás során alkalmazzuk a korszerű partneri együttműködés módszereit.

9.1 Óvoda-iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka: a tanulási képességek megalapozásával, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási készítés, monotonia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakításával a kudarcmentes iskolakezdés biztosítása.
- Az elvégzett év eleji felmérések alapján, egyéni differenciált fejlesztési tervek kidolgozása, felzárkóztató óvodai foglalkozások tartása az iskolaérettségi szint elérésének céljából,
- Év eleji logopédiai felmérés alapján, logopédiai foglalkozás biztosítása az arrászoruló gyermekek esetében
- Iskolaválasztás támogatása: a gyermekek kudarcmentes iskolakezdésének érdekében a gyermekek számára biztosítjuk a lehetőséget arra, hogy megismerkedjenek a leendő elsősztályos tanító nénivel és közös programok szervezésével, ismerkedhessenek az iskolai élettel.
- Az érintett iskolával közös óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása: közös szakmai megbeszélések, programok, óvoda-iskola- látogatások, esetmegbeszélések.
- Az iskolaérettség megállapításához szükséges, iskolai beíratást megelőző PREFER mérések elvégzése, az eredmények átadása az iskolának
- A gyermekorvosi iskolaérettségi szűrővizsgálatok elvégzésének biztosítása,
- A beiskolázás esetében az a célunk, hogy minél több gyermek kudarcmentesen kezdje meg általános iskolai tanulmányait.
- A gyermekek fejlődésének után-követése legalább az általános iskola első évében, személyes beszélgetések során az elsősztályos tanító nénivel.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- A gyermekek szüleinek folyamatos tájékoztatása a gyermek fejlődéséről, egyéni fejlesztési terveinek megbeszélése, munkáinak bemutatása, elemzése
- Szülői értekezlet: a szülők tájékoztatása a gyermekek óvodai életéről, tevékenységeiről, programjairól

- Fogadóóra: a szülők tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és az elvégzett iskolaérettségi vizsgálatokról

10. Óvodák kapcsolatrendszere

10.1. Közvetlen partnereink

Az óvoda és a család

- A gyermek optimális fejlődése érdekében fontosnak tartjuk a szülőkkel való szoros kapcsolat kiépítését.
- Megpróbáljuk az egyes családok szokásait és együttélési szabályait megismerni és elfogadni.
- A szülők problémáit a legmesszebbmenőkig próbáljuk megérteni és nekik lehetőség szerint segítséget nyújtani a gyermekek érdekében.
- Az óvodai nevelési programunk elsősorban a családi nevelés kiegészítését biztosítja, melyhez elengedhetetlen a családokkal való szoros együtt működés.
- Az óvodának kell át vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat és a családi nevelés hiányosságainak pótlását, a gyermekek egészséges személyiség fejlődésének érdekében
- Fontos, hogy megértéssel és nyitottsággal közeledjünk a családok eltérő problémái felé
- Az óvodapedagógus feladata, hogy hidat építsen az óvodai nevelés és a családi nevelés között.
- Az óvodapedagógus feladata a kezdeményezés, a kapcsolatkeresés és kapcsolatteremtés a családokkal.
- Az óvodapedagógus kellő tapintattal és együtt érzéssel segítheti a családokat, a szülőket, gyermekük eredményesebb nevelésének érdekében. Ezt kívánja meg a gyermekek érdeke, a harmonikus személyiség fejlesztésük és az óvodai nevelőmunka sikeressége
- Az óvodapedagógus erősíti a szülők kötelességérzetét azzal, hogy hangsúlyozza családi nevelés kiemelt jelentőségét és a szülői szeretet pótolhatatlanságát,
- A gyermekek fejlődéséről az óvodapedagógus folyamatosan tájékoztatja a szülőt a rendszeres személyes beszélgetések során, és lehetőséget biztosít a nevelési problémák közös megoldásának keresésével,
- A szülőknek vannak jogaik az óvodai nevelés rendszerében, s azokat a gyermekek

érdekében érvényesítheti,

- Informáljuk a szülőket az óvodai programunkról, és kezdeményező szerepet vállalunk a szoros együttműködés megvalósításában.
- **A szülőket, nagyszülőket a kisebbségi nevelés terén végzett munkánkról tájékoztatjuk, a hagyományápolásban számítunk együttműködésükre.**

Kapcsolattartás a szülőkkal

Formai elemek	Tartalmi elemek
Leendő szülőkkal kapcsolatfelvétel	A szülők fogadása
	Óvoda és a dolgozók bemutatása
	Helyi nevelési rendszer fő vonalának megismertetése
	Helyi nevelési program rövid kivonata, házirend, tájékoztató adatlapok átadása
	Beiratkozás
Szülői értekezletek	Csoport szülői értekeztet: <ul style="list-style-type: none"> • Tájékoztatás a gyermekek általános fejlődéséről • Aktuális programok • Óvodai élet információi • „beszélgető körök” SZM szülői: <ul style="list-style-type: none"> • aktuális programok előkészítése • dokumentumok véleményezése
Fogadóóra	Egyéni tájékoztatás a gyermekek egyéni fejlődéséről, óvodai életéről
Munka délelőtt	Ünnepi előkészületek, dekorációk, apró ajándék-tárgyak együttes készítése szülők-gyerekek részvételével
Munkadélután	Nevelési időn túl a szülők számára – aktualitásnak megfelelően szervezett együtt tevékenykedés, a gyerekek jelenléte nélkül
Előadások, bemutatók, nyíltnap, jótékonysági rendezvények	Igény és lehetőség szerint ünneplés a szülőkkel együtt (farsang, gyermeknap, anyák napja, búcsúztatók, nemzetiségi napok), az egyes tevékenységi formák bemutatása
Faliújságok	Általános információk, Csoport szintű információk

Szülői Közösségi Képviselők	Együtműködés a munkaterv alapján, a szülők - képviselőik által biztosított – részvétele az óvoda életében, jelzések, elvárások megfogalmazása.
Kérdőíves felmérés	A minőségirányítási dokumentációban meghatározott időközönként a szülők elégedettség mérése
Kirándulások	Szülők – gyerekek részvételével
Napi beszélgetések	Legszükségesebb információk átadása
Esetmegbeszélések	Szükség szerint az óvodavezető és külső szakember bevonásával
Az óvodai dolgozók példaadása	Valamennyi megnyilatkozásukban az óvoda értékrendjét közvetítjük a szülők felé

Az óvoda és az iskola, zeneiskola

Az óvoda és az iskola közötti megfelelő együttműködés előkészíti a gyermek kudarcmentes iskolakezdését, segít az átmenet megkönnyítésében. Az óvónők ismerkedjenek meg az iskola elvárásaival, az első osztályban folyó programokkal.

Formai elemek	Tartalmi elemek
Látogatások, tapasztalatcserék	Év elején: az óvónők meglátogatják volt óvodásaikat az első osztályban. Év közben: iskolai pedagógusok látogatásai. nyílt nap, farsang, Őszanyó, karácsonyi ünnepség
Nevelési időben gyermekek számára szervezett	Meghívás volt óvodásaink számára, Őszi koncert, tavaszi koncert, Mikulás ünnepség
Leendő első osztályosok meglátogatása	A leendő első osztályosok ismerkednek a tanítókkal
Felnőttek részvétele rendezvényeken	Farsang
Közös koncertek, zene-ovi	Érzelmi kötődés erősítése, ismerkedés a hangszerekkel (Bóly)

Fenntartó

Az intézményfenntartó elvárásai az intézményekre vonatkozóan

- Hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének növelése az átdolgozott helyi program szellemében.
- Az óvoda körzetében élő szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai ellátása 3 éves kortól 100%-ban történjen meg.
- Az óvoda szociális kompetenciák (kapcsolatfelvétel, társas viszonyulás, feladatvállalás és erkölcsi érzék) az értelmi intelligencia, képességek, készségek megalapozásával biztosítsa a gyermekek felkészítését az iskolarendszerbe történő belépésre.
- A nemzetiségi hagyományok ápolása, a nemzetiségi kultúra terjesztése.
- A gyermekek szükségleteire, egyéni képességeire épülő, gyermekközpontú ismeretátadás és kompetencia-fejlesztés, tehetséggondozás.

Az intézményfenntartói elvárásokkal kapcsolatos intézményi feladatok

- A pedagógiai programnak megfelelő szakmai munka
- A pedagógiai célok és a szakmai működés összehangolása
- Mentálhigiéné, egészséges életmódra való nevelés, prevenció
- Humán erőforrás fejlesztése

Formai elemek	Tartalmi elemek
ÖMIP	Együttműködés tartalmi szabályozása
Alapító okirat	Intézmény feladatai
Gazdasági Együttműködési Szabályzat	Pénzügyi utasítások
Élelmezési szabályzat	Hatályos rendelkezések
Tájékoztatás	- gazdasági - tanügy-igazgatási - szakmai Az intézmény működéséről
Tervek, beszámolók	Óvodavezetői munkatervek, beszámolók - karbantartás-felújítás - intézményértékelések (MIP szerint) - vezetői beszámolók (ÖMIP)

- Működési feltételek javítása
- Partnerség, együttműködés biztosítása

Oktatásirányítási tevékenységek

- A nevelés olyan irányú megszervezése, mely megfelel a környezet elvárásainak.
- A nevelés színvonala emelkedjen.
- A nevelési program során a gyermekek alapkészségei javuljanak.
- A német nemzetiségi nevelés színvonalának emelése.
- Növekvő képzettségű pedagógus munkaerő biztosítása.
- A nevelésben alkalmazott módszertanok sokszínűsége.
- A pedagógusok problémakezelő és megoldó készségének javítása.
- Az alapvető erkölcsi, etikai normák közvetítése.
- Az intézmény jó hírnevének megtartása, növelése.
- Nyitottság a partnerek felé, széles nyilvánosság biztosítása.
- Nemzetközi kapcsolatok bővítése.
- Az információs rendszer folyamatos fejlesztése, hatékonyságának növelése, szélesebb hozzáférési lehetőség biztosítása.

A külső értékelés szempontjai, az értékelési eredmények visszacsatolásának módjai:

- Szóbeli egyeztetés
- Beszámoló
- Értekezlet
- Szóbeli beszámoltatás
- Fejlettség szintmérők
- Szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Szóbeli és írásbeli tájékoztatás.

10.2. ÓVODÁNK KÖZVETETT PARTNEREI

Formai elemek	Tartalmi elemek
Folyamatos kapcsolattartás	Gyermekvédelmi felelős az óvodai felmérés után szükség szerint teszi meg a jelzéseket
Esetmegbeszélések	Gyermekvédelmi felelős szükség esetén
Előadás, konferencia, továbbképzés	Gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető szükség szerint vesz részt a rendezvényeken

Kapcsolat a település intézményeivel

Nevelési Tanácsadó

Formai elemek	Tartalmi elemek
Folyamatos kapcsolattartás	Óvónői jelzések, szülői kérelmek alapján vizsgálati kérelem beadása

Formai elemek	Tartalmi elemek
Erzsébet Vigadó, Művelődési Ház	Gyerekműsorok megtekintése Egyéb rendezvényeken való részvétel
Könyvtár,	Ismerkedés a könyvtárral, és használatával
Idősek Gondozási Központja, Idősek Klubja	Rendszeres kapcsolat, kiállítások megtekintése, közös ünnepek, játék délelőttök, nemzetiségi programok

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

Családok Átmeneti Otthona

Formai elemek	Tartalmi elemek
Folyamatos kapcsolattartás	Gyermekvédelmi felelős az óvodai felmérés után szükség szerint teszi meg a jelzéseket
Esetmegbeszélések	Gyermekvédelmi felelős szükség esetén
Gyermekek folyamatos fogadása	Csoportban dolgozó óvónők, és a gyermekvédelmi felelős szükség esetén jelzéseket tesz

Egészségügyi szervek

Formai elemek	Tartalmi elemek
Gyermekorvos	Szűrővizsgálatok
Védőnő	Félévente: - tisztasági szűrővizsgálat - tanácsadás - szakorvosi vizsgálatokon segítség
Fogszakorvos	Éves szűrővizsgálat, szükség esetén további kezelés, óvoda tájékoztatása
ANTSZ	Az ellenőrzéseken kívül, tanács-, segítségkérés, egészségvédelmi témakörökben

Szakmai szervezetek

Formai elemek	Tartalmi elemek
Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok	Igény szerint szakmai továbbképzéseken, előadásokon részvétel, szakmai segítség, tájékoztatási lehetőség igénylése
Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	Szükség esetén: - fogyatékoság megállapítása - iskolaérettségi - szakirányú beiskolázási vizsgálatok elvégztetése
Szaktanácsadói Szolgálat	Szaktanácsadás, szakértői segítség kérése

11. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

11.1. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelmi törvény

6.§ A gyermeknek joga van a testi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

Állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban - nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő- megfelelő nevelésben,

oktatásban részesüljön, felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt

A családnak, mint a társadalom alapvető egységének minden támogatást és védelmet meg kell kapnia ahhoz, hogy szerepét betöltse.

Vannak különlegesen nehéz körülmények között élő gyerekek, akikre különös figyelmet kell fordítani.

A gyermekek jogairól szóló egyezmény bizonyos alapot nyújt egy olyan társadalmi törekvéshez, amelyek a gyermek mindenekfelett álló érdekeit kívánják érvényesíteni. Vagyis a gyermekek érdekét semmilyen más érdek nem előzheti meg.

Programunk magáénak érzi az óvoda óvó-védő munkáját, ami nem csak az óvodában tartózkodás idejére vonatkozik, hanem azon túl is. Feladatunknak érezzük az Óvodai Nevelés Alapprogramjának értelmében és az 1997 évi XXXI. Gyermekvédelmi Törvény értelmében, hogy a hátrányos helyzetű gyermekeket felzárkóztassuk.

1998. november 1-én Bóly városában megalakult a Gyermekjóléti Szolgálat. A gyermekvédelmi felelős feladata a felmerülő problémák jelzése, és továbbítása.

A lakosságának társadalmi és gazdasági összetételéből adódóan gyermekeink eltérő szociokulturális háttérrel kerülnek óvodába. Az eredményes egyéni fejlesztés az óvodai nevelés eszközeivel, csak úgy lehetséges, ha ismerjük a családi hátteret, melynek nevelését kiegészítjük.

Munkánk során gyakran találkozunk viselkedészavarral, teljesítményzavarral, kommunikációs nehézségekkel, küszködő gyermekekkel. Ezek a tünetek többnyire mentálhigiénés okokra vezethetők vissza, melyek kezelését folyamatos feladatunknak tekintjük, de kirívó esetekben kérjük a pszichológus segítségét.

A bólyi óvodában különleges és folyamatosan változó feladatok elé állítja a gyermekvédelmi felelőst és az óvónőket a Családok Átmeneti Otthonában ideiglenesen elhelyezett családok gyermekei. Többszörösen sérült gyermekek beilleszkedését kell megfelelő módon segítenünk. A család- gondozóval szükséges a folyamatos konzultálás.

Cél

Az óvodának közre kell működni a „figyelő szolgáltatásban”. Évenként, gyermekenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásainkat a családban, az óvodában hátrányosan érintik (gyermekét egyedül nevelő szülő, érzelmileg sivár családi háttér,

túlzott követelmények, elfoglalt szülők, nehéz anyagi körülmények, egészségi károsodás stb.)

Elsődleges cél, a gyermekek veszélyeztetettség helyzetének, kialakulásának megelőzése, és annak megelőzése, hogy a gyermeket a családból kiemeljék.

Hozzásegíteni a gyermeket az egészséges, értékes, minőségi élethez.

Gyermek jogainak biztosítása, a szociálisan és **halmozottan hátrányban** lévők felzárkóztatása, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Megfelelő pedagógiai ellátás, a fogyatékoság típusának megfelelően.

11.2. Szempontsor a gyermekvédelmi helyzet évenkénti felméréséhez

Hátrányos helyzetű **az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult** gyermek és nagykorúvá vált gyermek (fiatal felnőtt), aki esetében az alábbi körülmények közül **egy fennáll:**

a) a szülő vagy a családba-fogadó gyám **alacsony iskolai végzettsége**, ha a gyermeket együtt nevelő **mindkét szülőről**, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba-fogadó gyámról – **önkéntes nyilatkozata alapján** – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor **legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel** rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba-fogadó gyám **alacsony foglalkoztatottsága**, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba-fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szociális törvény. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres **gyermekvédelmi kedvezmény** igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig **álláskeresőként nyilvántartott** személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában **szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben** vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan **lakáskörülmények** között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

- **„Halmozottan hátrányos helyzetű**

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az fenti a)–c) pontokban meghatározott körülmények közül **legalább kettő fennáll,**

- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az **utógondozói ellátásban** részesülő és **tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló** fiatal felnőtt.”

- **Veszélyeztetett:** olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

11.3. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

- Kapcsolattartás az óvónőkkel, szakszolgálati intézményekkel, Gyermekjóléti Szolgálattal, Családok Átmeneti Otthonával, Nevelési Tanácsadóval és Szakértői Bizottsággal, Szociális Bizottsággal.
- A gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő munkájának segítése
- A felvételek biztosítása, jelzőrendszer kiépítése, esetmegbeszélésen való részvétel, családlátogatás
- Az óvó-védő, baleset megelőzési intézkedések rögzítése a házirendben
- A szülőkkel való kapcsolattartás, a családok segítése, tájékoztatása
- A gyermekvédelmi feladatok összehangolása az óvónők között
- Gyermekétkeztetés ellenőrzése
- Óvodakötelezettség teljesülésének segítése
- A gyermekek adatainak védelme
- Nyilvántartás vezetése
- Jegyzői igazolások beszerzése a HHH gyermekek esetében
- Szülői nyilatkozatok beszerzése
- Az ingyenes gyermekétkeztetés biztosítása, ellenőrzése, a gyermekvédelmi határozatokkal rendelkező családok esetében
- Gyermekvédelmi határozatok beszerzése, nyilvántartása

11.4. Az óvónők általános gyermekvédelmi feladatai

- A gyermek viselkedésében, testi tüneteiben történő változások, fejlődési rendellenességek először, mint tünet észrevétele. A tünetek mögött meghúzódó okok megkeresése, azok bizalmas kezelése.

- A gyermekek szociális helyzetének figyelemmel kísérése.
- Elősegíteni a veszélyeztetett, a hátrányos- és **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek óvodába kerülését, folyamatos óvodába járását
- A gyermeki személyiség megismerése, a családi háttér feltárása, a társas kapcsolatok elemzése.
- A kapott információk birtokában a gyermek közösségi életének megszervezése, hátrányok kompenzálása.
- A gyermekkel felmerült nevelési problémák megbeszélése, segítése. A szülővel megfelelő, együttműködő kapcsolat kialakítása.
- Az egyéni bánásmód, a tapintatos irányítás és a családi nevelés erősítésével.
- Nagyobb érzelmi biztonság és mentális támogatás nyújtása a hátrányos helyzetű családok számára.
- **Halmozottan hátrányos** gyermekek érdekképviselője, a családok támogatása.
- A krízishelyzetek megoldására családok számára segítséget nyújt, a megoldás keresésére a szakszolgáltató intézményeket is bevonja szükség esetén.
- Rászoruló gyermek szüleit tájékoztatjuk a lehetőségekről.
- A gyermeki jogok biztosítása intézményen belül, szükség esetén óvó-védő intézkedésekre javaslattevő. Különbözőségek és beilleszkedési nehézségek esetén az óvónő a gyermekekre külön figyelmet fordít, fejlődése érdekében egyénre szabott pedagógiai eszközökkel él.
- Prevenció minden gyermekre történő kiterjesztése.
- A HHH gyermekek integrált nevelése.
- Esélyegyenlőség megteremtése.
- Felzárkóztatás megtervezése egyéni fejlesztési tervek alapján
- Nyilvántartó lapok folyamatos vezetése veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekekről.
- Az óvoda, mint elsődleges észlelő rendszer a gyermek viselkedésében történő változásokat azonnal érzékeli.
- Az újonnan érkező gyermekek zökkenőmentes beilleszkedése, befogadása a csoportba
- Legfontosabb feladatunk a prevenció, mellyel a súlyosabb következményeket igyekszünk kivédeni. Ilyenek például:

- Viselkedészavar

- Mentálhigiénés problémák

- Teljesítményzavar

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik, feladatunk a családok életének megismerése (titoktartási kötelezettség mellett).

11.5. A gyermekvédelmi felelős feladata

- A házon belüli gyermekvédelmi tevékenység irányítása, koordinálása
- Adott esetben az információáramlás biztosításával kapcsolatrendszer működtetése, a feladatok és eredmények adminisztrálása.
- A HH és HHH, valamint a veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásba vétele
- Tájékoztatja a szülőket, hogy problémáikkal – óvodán kívül – milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel, szükség szerint kapcsolatba lép a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Családok Átmeneti Otthonával.
- Gyermekvédelmi helyzet évenkénti felmérése
- A gyermekvédelmi adatlapok folyamatos vezetése
- Elősegíteni a veszélyeztetett, a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, folyamatos óvodába járását
- Gyermekvédelmi határozatok nyilvántartása
- Jegyzői igazolások beszerzése a HHH gyermekek esetében

Egyéb feladatai:

- Az óvónők a nevelési év elején jelzik a gyermekvédelmi gondozásra szoruló gyermekek számát, ezek nyilvántartását, folyamatos korrekcióját vezeti.
- A gyermekvédelmi felelős folyamatosan beszámol a vezetőnek az ilyen irányú tevékenységéről.
- Évvégén összesítő jelentést készít az óvodavezető részére.

12. Óvodánk ellenőrzési értékelési rendszere

12.1. Óvodánk írásos dokumentumai

- Fenntartói Minőség Irányítási Program
- Alapító okirat
- A Bólyi Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja

- Az óvoda éves pedagógiai, működési munka terve
- Munkaközösségeink éves terve
- A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja
- Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai
- Felvételi- mulasztási napló

12.2. A pedagógiai munka ellenőrzése, mérése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.
- A nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
- Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése.
- Intézkedési tervek megvalósításának nyomon követése, ellenőrzése, értékelése.
- Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés, értékelés is elsősorban az ő feladata.
- A munkaközösség vezető és a testület egy-egy tagjának részvételét, eseti feladatait az ellenőrzésben a Szervezeti Működési Szabályzat rögzíti.
- Az ellenőrzés a tanév folyamán ütemezetten történik, ezt az éves pedagógiai működési terv tartalmazza.
- Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.
- Az óvodai gyermekcsoportok nevelési- tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. Ellenőrzését a nevelési év elején és végén a vezető végzi.
- A vezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést, a program célkitűzéseire képest.

13. Az óvoda dolgozónak továbbképzési programja:

A pedagógus továbbképzés célja:

- A pedagógus-továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében a gyermekekkel való közvetlen foglalkozás megtartásához, a közoktatási intézmény tevékenységének megszervezéséhez, a mérési, értékelési feladatok, a közoktatási intézményirányítási, vezetési feladatainak ellátásához.

- A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek átadásának módszertana és eljárása: fontosnak tartjuk a pedagógiai program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket a kollégák a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák, és egymásnak is átadják.
- Minden program működésének alapja a művelt óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és a továbbképzést. Szakmai munkaközösségeink és munkacsoportjaink irányultságát a társadalmi, szülői, valamint a kollégák igényeire és elvárásaira alapozottan évente határozza meg a nevelőtestület.
- A továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának szinterei:
- Az intézményen belüli és intézmények közötti tudásmegosztás.
- Intézményen belül, egymástól lehet a legtöbbet tanulni.
 - - Informális szakmai beszélgetés
 - - Kölcsönös szakmai látogatás
 - - Bemutató szervezése
 - - Munkaközösségi megbeszélés
 - - Előadások, prezentációk tartása
 - - Új módszerek eszközök bemutatása
 - - Az óvodák közötti szakmai munkacsoportok szervezése
 - - Munkaközösség tagja legyen minden óvodapedagógus
 - - A továbbképzésen kapott szakmai anyag kollégák közötti megosztása /elektronikus, nyomtatott/

14. AZ ÉRDEKEGYEZTETÉS, ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS ÉRDEK- VÉDELEM FÓRUMAI ÓVODÁNKBAN

- Az óvodások jogainak védelmét a Szervezeti Működési Szabályzat és a Nevelési Program biztosítja.
- A szülői érdekérvényesítés szerve a Szülők Közössége, szervezését, működését segíti az óvodavezető.
- Az óvodai dolgozók érdekérvényesítése a Szervezeti Működési Szabályzatban szabályozott.

15. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A helyi nevelési program érvényességi ideje: 2015. szeptember 1-től visszavonásig.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb fórum, módosítást javasol

Előírás a program módosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezető testületének
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

16. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte: dátum

Egyetértését nyilvánította: Bólyi Óvoda és Bölcsőde

Bóly, Hősök tere 3

Szülők Közössége

Az óvoda Helyi Nevelési Programja szellemében nevelt gyerekek sikeresen helytálltak az iskolában. A programban kiemelten szerepel a család és az óvoda közötti harmonikus kapcsolat létrehozása. Bízunk abban, hogy a kipróbált program elfogadásra kerül és a jövőben is sok örömet szerez az intézményt látogatóknak.

Együttműködésünket biztosítva sikeres munkát kívánunk a program végrehajtásához.

Elfogadta: Bólyi Óvoda és Bölcsőde dátum:

Bóly, Hősök tere 3

Nevelőtestülete

Jóváhagyta: dátum:

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Bóly Város Önkormányzata

A Német Kisebbségi Önkormányzat

Nevelőtestület

Szülők Közössége

